

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció: 2'50 pessetes trimestre

Any III. Núm. 138 - Barcelona, dijous, 24 de Setembre de 1931

A Anglaterra, en aquests moments, ningú no ha pensat a tancar el Parlament ni a donar-se cap dictador.

UN ALTRE «KRAK»

La humiliació de la lliura

Dissabte a la nit va passar un fet transcendental a Londres. El primer ministre MacDonald, que havia sortit el divendres cap a Chequers amb intenció de passar-hi el dissabte i el diumenge, tornava precipitadament a Londres i començava una sèrie de conferències amb els experts financers. La pau de la residència presidencial de Chequers havia estat pertorbada per una comunicació del ministre de Finances en la

Forçosament la davallada de la lliura esterlina tindrà conseqüències econòmiques, financeres, polítiques i socials. És impossible fer profecies sobre aqueixes conseqüències. Quant a les conseqüències d'ordre econòmic i financer, sembla evident que, si no es vol que sigui dit que el règim capitalista falla, cal almenys readaptar tot el sistema econòmic i financer a les necessitats d'un món que ha evolucionat verti-

El Banc d'Anglaterra

qual es donava compte que la lliura esterlina havia sofert una forta depreciació en els mercats de Nova York i Amsterdam. El mal exigia mesures urgents. Quaranta vuit hores més tard, les ordres de venda de lliures haurien provocat una catàstrofe. MacDonald va reunir el Consell de ministres i, després de parlar dues hores, aconseguí fer aprovar per unanimitat l'abolició temporal del patró or, la prohibició d'exportar el metall preciós i l'elevació de la taxa de descompte del 4 i mig al 6 per cent.

Què ha passat? Senzillament, que si una lliura esterlina valia dissabte 124 francs francesos, dimarts al matí en valia 102, i roé a la tarda. Total que si, per exemple, us estalvieu vint o vint-i-cinc mil pessetes.

Quina impressió ha fet a Anglaterra? Val a dir que no hi ha cap anglès que no hagi sentit la humiliació que representa la davallada de la lliura esterlina. Però, un diari tan conservador com el *Daily Mail* ha dit, textualment, que Anglaterra es pot felicitar d'estar conduïda de mà mestra per MacDonald i que «la suspensió del patró or serà una benedicció per a la indústria britànica». La clau de la qüestió està en aquesta darrera frase del gran diari anglès. Sosténen la lliura al preu de l'or era un punt d'orgull ruïnós per a la indústria i el comerç. Un dels secrets de la prosperitat de França és tenir una moneda baixa i sòlida. L'estabilització de la lliura a la par de l'or fou obra del Govern conservador que presidí Baldwin. Anglaterra volia tenir una moneda tan alta com la més alta del món. Era una qüestió de prestigi. Però l'experiència ha demostrat que el preu de la lliura contribuïa a la paralizació de la indústria i, per conseqüència, augmentava el nombre d'obrers sense feina.

Els fets han posat en evidència que l'alarma que va motivar la dimissió del gabinet laborista i la constitució del ministeri d'unió nacional era justificada. MacDonald i Snowden cregueren de bon principi que era possible qualsevol catàstrofe. El Govern va obtenir que en poques hores el Parlament aprovés un pressupost a base d'economies severíssimes i d'impostos molt forts. Però encara no n'hi ha hagut prou. La venda de lliures continuava, i quan la situació ja era prou crítica, s'ha produït un fet capaç de fer trontollar qualsevol moneda: la insubordinació de l'esquadra de l'Atlàntic. Els mariners es negaven a acceptar que les disminucions de sou afectessin les últimes classes de la marineria. La inquietud va augmentar i la lliura va donar proves noves de debilitat. I calgué recórrer a mesures d'urgència.

No cal fer observar la transcendència de la suspensió del patró or. La lliura esterlina era la bandera més alta del capitalisme. Ha calgut arriar la bandera. I si teniu en compte que aquesta bandera volcava sobre el vaixell almirall d'una flota que domina mig món, i que aquesta esquadra s'ha subleuat, hauréu d'arribar a la conclusió una mica alarmant que s'ha fet un esquinç a la bandera i que s'ha obert una via d'aigua a cada vaixell de l'esquadra.

ginosament de deu anys ençà. Segurament no és el règim capitalista el que falla, sinó el mecanisme econòmic i bancari, i, en aquest cas, veurem altres «kraks».

Pel que fa referència a les conseqüències polítiques i socials, és també impossible fer càlculs. Han fallat els partits moderats; els conservadors, liberals i socialistes? Es verssemblant que vingui una reacció a favor dels extrems: el feixisme o el comunisme? I quines repercussions socials tindrà l'adaptació a les exigències del nostre temps?

No creiem inútil fer constar que Anglaterra fa front a la situació amb el Parlament obert. Per ara, Anglaterra demostra que quan arriba un conflicte d'aquest ordre, no cal cridar un dictador i tancar el Parlament.

En canvi, fa més estrany que l'Assemblea de la Societat de Nacions hagi volgut evadir el problema econòmic i financer del món. Certament, a Ginebra, tothom hi pensava, però ningú no gosava parlar-ne. Probablement tothom tenia la impressió que qualsevol imprudència podia provocar una catàstrofe.

Abans d'acabar, deixeu-nos dedicar un record als monàrquics espanyols, i a altres compatriotes que no són monàrquics, que tenien posada la seva confiança i els seus diners al Banc d'Anglaterra o en els seus satèl·lits. Per a molts d'ells la lliçó ha d'haver estat un xic dura.

De Dijous a Dijous

L'AGITACIÓ DELS RABASSAIRES

Durant quinze dies ens hem fet la il·lusió de tenir un dels problemes agraris més complicats d'Europa. Com per art d'encantament hem inventat la figura simpàtica del pobre rabassaire. Des d'Espanya enllà el rabassaire — mot que té quelcom d'heroic — deu fer l'efecte d'un jornalero famèlic que no pot ni permetre's menjar el «gazpacho» andalús. I no obstant, el rabassaire, en molts casos, és un propietari que podria comprar la finca. Molts parcers de les nostres regions vitícoles tenen, a més de la finca que cultiven amb el règim de parceria, altres terres de propietat.

Una disposició del Govern de Madrid autoritzant la revisió dels contractes — disposició que fou dictada sense pensar en Catalunya i amb el bon desig de millorar la situació dels pagesos d'altres regions d'Espanya, víctimes de pactes de fam que aquest any eren molt més onerosos degut a la mala collita de blat — ha permès muntar com per art d'encantament un «bluff» sobre una qüestió que no té més abast que el d'un contracte privat que, per consegüent, pot revestir mil formes. I si a Castella ha estat la mala collita una de les causes que han empitjorat la qüestió agrària, a Catalunya la collita fantàstica de raïm ha estat la causa principal que ha determinat la baralla entre parcers i propietaris. No creiem que sigui injuriós dir que si la collita no hagués estat tan bona no hi hauria hagut tant d'interès a... apropiarse-la. I tampoc creiem exagerat de dir que la forma de plantejar el conflicte es prestava a interpretacions gens favorables als rabassaires.

L'afar sembla haver quedat solucionat després d'una sèrie d'incidències desagradables. El pitjor de tot és que les relacions entre molts amos i masovers no seran tan cordials com havien estat fins ara. Però entre tots aquests episodis, cap, ni el d'haver vist els cavalls de la guàrdia civil corrent pel mig de les vinyes, no hauria deixat un record tan desagradable com la gestió feta pel senyor Companys a Madrid, gestió que tendia a desautoritzar l'actuació de les autoritats catalanes i a demanar la intervenció del Govern de Madrid.

Si hem protestat quan el Foment ha comès l'error d'acudir a Madrid, ara també ens cal dir que hem vist amb disgust el pas donat pel senyor Companys. No hi havia necessitat ni de tanta demagogia, ni d'una actuació d'un estil tan antic règim. Ens hem d'acostumar a governar-nos nosaltres mateixos, a acceptar les responsabilitats de govern i a resoldre els nostres afers per pròpia iniciativa. Des de Madrid no ho faran millor que nosaltres, perquè no coneixen tan bé com nosaltres els nostres problemes. No ho faran tan bé ni amb tanta autoritat. Des dels punts de vista catalanista i liberal, la qüestió no ofereix cap mena de dubte.

MIRADOR INDISCRET

Canvi perdent-hi

La delegació espanyola a la darrera Assemblea de la Societat de les Nacions ha causat una impressió molt diferent de quan la patrocinava Quiñones. Un altre dia en parlarem. Avui només recordarem una anècdota que era impossible de publicar anys enrera i que demostra quina mena de gent portava la representació d'Espanya a l'estranger.

Un alt funcionari espanyol de la Societat de les Nacions, un dia es queixava als seus companys d'oficina, gent de diversa nacionalitat:

—No m'atabaleu. Estic fatigadíssim.

—I doncs, que has fet?

—Acabo de tenir una llarga reunió, canviant idees amb Quiñones de León.

—Així deus haver quedat idiota, si ell se t'ha quedat les teves, perquè tu d'ell sí que no t'en pots haver quedat cap.

Del temps de la dictadura

Una altra anècdota d'aquells temps, però d'escenari completament diferent.

El que llavors exercia de governador a Barcelona, el general Milans del Bosch, tornava a la ciutat, en l'auto del govern civil, per la carretera de la costa. El cotxe es trobà amb un carro al davant, molt remís a apartar-se, malgrat els avisos de botzina del xofer. Per fi, el carro s'apartà i, en el moment de passar-li pel seu costat, el governador increpà el carreter. Aquest, que no es fixà en la categoria del que l'abroncava, es limità a cridar-li:

—Burro!

El Milans del Bosch avisà la primera parella que trobà de la guàrdia civil, que detinguessin el carreter. Però com que no havia pres el número del carro, cinc o sis carreters es veieren detinguts i conduïts al Govern civil, on passaren la nit, i l'endemà matí molta gent es sorprengué de veure-hi cinc o sis carros de verdures aturats.

«Igual que el tren»

I ara que parlem de la carretera de la costa.

El nostre amic Francesc Baladia, conegut entre les seves amistats per Ninus, ha de fer sovint en el seu auto viatges a Mataró, i com que la carretera és tan transitada, decidí adquirir un xiulet d'aquells «iguals que el tren».

Desgraciadament, el recurs li ha resultat absolutament ineficax. Vinga xiular i els carros no s'aparten.

Es que la major part del traçat de la dita carretera és paral·lel a la via del tren i cap carreter no pensa altra cosa sinó que s'acosta un comboi per la via, cosa que no l'amoïna gens, no havent-hi passos a nivell.

Un alcalde de pensades

L'alcalde d'una ciutat de Catalunya fou invitat, per la Comissió organitzadora de la Volta Ciclista a Catalunya, a donar un premi per als corredors que hi prengueren part.

L'home, que pel que es veu vol que els veïns es divertixin, contestà en els termes següents:

—L'Ajuntament de X està disposat a donar un premi si els corredors donen la volta a la ciutat.

Que cada poble es mantingui els seus

Durant la dictadura, hi hagué pobles que tingueren alcaldes intel·ligents i d'altres als

quals correspongué l'antífesi. Un d'aquests darrers fou La Bisbal, ciutat del Baix Empordà, on el ciutadà Narcís Marull (a) Barraquer, en funcions d'alcalde suplent, en féu de les seves.

Fa pocs dies, revisant les actes d'aquella època nefasta, hom tingué ocasió de recordar un fet que retrata aquell home.

Es tractava d'erigir un monument a Cervantes i la Comissió organitzadora s'adreçà a tots els Ajuntaments demanant-los si volien contribuir amb alguna quantitat a la subscripció oberta. El secretari llegí el comunicat; però el senyor Marull preguntà a un regidor que tenia al seu costat:

—Qui és Cervantes?

—Un «manco» — contestà aquest, amb concisió.

I aleshores l'alcalde accidental replicà:

—Senyor secretari, contesti a aquests senyors que l'Ajuntament de La Bisbal no té diners per mantenir esguerrats. Que cada poble es mantingui els seus!

Els «sense lliura»

Quins miracles no fa l'esperit de protesta!

En arribar a Barcelona la notícia de l'ensostrament de la lliura, com a divisa d'or, es formà al capdamunt de la Rambla un grup de badoocs que comentaven àvidament la nova.

De les converses vingueren discussions, i de les discussions, disputes; aviat algú feu remarcar que els bancs no duïen cotitzacions, i això originà protestes; a l'últim la força pública — tan gran s'anava fent l'escàndol — no va tenir més remei que dissoldre aquells curiosos enfurismats.

El més bo és que ni un d'aquells subjectes, d'aspecte rònc, no posseïa ni una ni mitja lliura esterlina.

I, a propòsit d'aquest incident, En Camps Margarit féu una frase:

—Són els sense lliura.

Sentiments mal servits

La sentència d'André Gide que «amb bons sentiments es fan males novelles», va com l'anell al dit referint-se a la ressenya que *El Progreso* dedica a la gloriosa ajira anticlerical.

El record de la «Merienda fraternal» de Rossinyol s'imposa quan llegiu coses com la següent:

«Los peregrinos al santuario de la Naturaleza, no han podido manifestar de mejor forma su desvío hacia la iglesia romana, que desde Roma ejerce un poder decadente.»

«Alegría, fraternidad, orden, efusión, cordialidad expansiva, constituyeron la oración laica que, sin perturbar la tierra, se elevó al cielo.»

Després d'aquesta literatura, no us vénen de nou la política d'En Giral, ni les intervencions jurídiques de l'Ulled.

Estil clerical

L'alludida ressenya presenta la peculiaritat d'estar tota ella redactada en l'estil de les fulles dominicals més carrinones, només amb l'afegit de la paraula «laica».

Hi surten «màrtirs laics», «oracions laiques», «missa laica», etc., etc.

Un amic nostre, en llegint la ressenya, digué:

—Només hi faltava un *Te deum republicanum* o bé un *tantum ergo argentino*.

Frase d'En Giral

Es diu que el regidor senyor Giral, en haver-se llegit les adhesions a l'acte de la «jira anticlerical» a laor i honor de Ferrer i Guàrdia, va tenir un bon acudit.

Digué:

—Trobo a faltar-ne una: la de l'Emiliano.

Les dones i la política

Eren diverses senyorettes que feia un cert temps que menaven unes reunions encaminades a constituir un partit polític femení (o bé un partit femení polític, o potser, un femení partit polític; no estem ben segurs del matís).

Les coses gairebé tocaven a terme, però, de sobte, les pertanyents a l'Esquerra Catalana, allegant haver rebut ordres del seu directori, han abandonat llurs companyes i han deixat penjat el nou-nat partit de dones.

Entre els interessos del sexe i del partit, han optat per aquest darrer; car l'Esquerra per ara és un bon partit, i un bon partit sempre ha fet goig a les dones.

En Lluhi i l'economia

En Joan Lluhi i Vallescà, persona de bon sentit, quan discuteix en privat es deixa dur tan enllà per la passió, que sovint arriba a fer les afirmacions més pintoresques, per tal de no perdre terreny en la discussió.

Per exemple, en una conversa, un dia d'aquests va exclamar:

—Què dimoni! L'Economia no costa res; no és cap cosa difícil, com és ara el tenís, que us hi heu de dedicar tota la vida per saber-ne; l'Economia, amb dues setmanes ja la sabeu tota.

LLàstima que alguns companys del senyor Lluhi (i en això de «companys» no hi hagi joc de paraules) creuen seriosament allò que l'ex-cap d'hisenda municipal diu, a gracienc, com un estirabot.

ALEXANDRE DE SÈRBIA

—On és la porta?... No trobo la sortida!..

UN ESPORT QUE S'ACABA

EL GOLF MINIATURA

Del noctàmbul empedernit, ha dit algú—possiblement amic de fàcils paradoxes—que era el personatge que oferia més punts de contacte amb la sensibilitat i fórmules de reacció acusades pels infants.

Així devien reconèixer-ho els senyors—smoking, la papallona negra d'una corbata diminuta, clavell de sang a la solapa—que remenen les cireres d'aquest pintoresc engranatge del noctambulisme barceloní—, i

taten amb vanitat de mascle la poca habilitat de llurs promeses en tot el que a entreniments esportius fa referència, sentiu que s'exclamen:

—Per Déu, Josefina, no et posis nerviosa. Si és facilíssim!

I aquests afables advertiments del promès a la promesa els podeu sentir a cada parquet amb la sola variant del nom femení.

niatura de l'Excelsior l'animació no aconsegueix la seva màxima maturitat fins a quarts de dues de la matinada.

Vist en aquests moments de dinamisme i activitat a cada parquet, aquest golf us dona la sensació d'una fantàstica sala de joguines per a gent gran. Contribueixen extraordinàriament a aquesta visió els tons violats (simfonia de verd i blau turquesa) amb què Junyent ha resolt els plafons de les parets i l'aspecte grotesc—grotesc nascut per vies del contrast—que ofereixen els senyors d'abdomen honorable asseguts en algun banquet també miniatura. A voltes, la voluminositat del client que seu l'impossibilitat d'ésser gentil amb cap de les diguem-ne puntuadores d'entreteniment. I llavors una disculpa que fa pensar en les portades de *Le Rire* us distreu l'orella:

—Ja ho veus, Margarita, ni amb el meu pes es queixa. Hi hauria banc que ja s'hauria declarat en suspensió de pagaments!... Ella, naturalment, no té altre remei que celebrar-li l'acudit.

Finalment, uns mots per al golf de Maricel Parc, el més bell de Barcelona perquè poseeix l'encant, el lirisme de totes les coses que viuen sota el regne argentat de la lluna i les estrelles. Altrament, la situació d'aquest golf és tot un privilegi: sota mateix de les muntanyes russes, en aquell màgic indret en què pot copsar-se l'espectacle de les llums multicolors dels vaixells tremolant dins les aigües del Port i l'altre espectacle no menys important dels anuncis lluminosos sanglotant constantment entremig de la monotonia dels llums que, talment un meravellós trencaclosques, us permeten endevinar l'estructuració de la ciutat vista des d'una perspectiva que no és l'habitual.

Hom remarca també en aquest golf un desgim molt acusat d'alta distinció. Sembla que l'empresa de Maricel s'ha proposat—per ara va en camins de poder cantar victòria—implantar, indirectament, la famosa norma que fa aparició en tots els actes i institucions qualificades correntment de se-

El divinitè (i darrer!) forat

d'aquí el naixement d'aquest esport pueril i d'una fredor inalterable que anomenem golf miniatura.

Els golfs miniatura que s'ofereixen a l'abast de la curiositat dels noctàmbuls barcelonins són, en l'actualitat, força nombrosos: Condal, Excelsior, Orient, Maricel... possiblement alguns altres.

De tots plegats, però, el que us serveix una sensació més justa i equilibrada de l'atmosfera que deu precedir tota manifestació de golf casolana, és indubtablement el Condal. Mentre els jugadors de l'Excelsior, en un moment d'efervescència esportiva, es lleven l'americana i la confien a la gentil amiga d'aquella nit, els del Condal esbufegen, resignadament oprimits per un coll fort que, un agost massa conscient dels seus deures, ha convertit en estre d'angüosa tortura. De tant en tant—cal suposar, complint amb recòndits reglaments del club—abandonen el *putt* i tot assegant-se la suor que els perleja el rostre amb un mocador de seda, s'acosten al taulell del bar i fan els honors a un cocktail geladíssim. De fet, és en aquest bar americà que hi ha condensada la veritable estructuració fisonòmica de l'establiment: metall argentat d'unes copes, gerricons de caviar, llargues fileres d'ampolles d'alcohol amb el ventre abundant i franjat d'etiquetes multicolors, la figura simpàtica d'un barman pulcre, ripolinat, amb tota la dignitat i màgia de l'ofici a la punta dels dits, i encara—talment la beruga de la gràcia—, presidint-ho tot, la joquina d'un aqüariu minúscul, amb uns peixos daurats dibuixant ensenyades calligrafies, amb els ulls extàtics enganxats al vidre.

A l'Orient, tot plegat agafa aquell aire desesperadament estival que respiren totes grafies, amb els ulls extàtics enganxats al tardà a les torres de crocant de la barriada de Sant Gervasi. Els *novios*, mentre cons-

Cap a quarts de dotze, que és l'hora en què els ulls de les mamàs comencen a declarar-se en vaga de parpelles caigudes, l'animació es desflora lentament fins a restar exclusivament representada per les senyorettes puntuadores, el caixer—amb la seva calba brillant—que va arreglant els *putt* i el dring, trist, de *calderilla*, del cam-

El jugador i la puntuadora, entre una imitació de la naturalesa (!)

brer que va passant un balanç meticulós de les propines d'aquella nit amb una arruga de tristesa sota mateix del llavi.

A l'Excelsior, en canvi, ja és tota una altra cosa. El fet que les dames que us brinden una puntuació desinteressada comptin amb aptituds doblement importants, estimula els clients de la casa a determinades expansions d'una finalitat que per eufemisme se'n diu molt dubtosa.

—Quan sortim m'ho compraràs, eh?—sentiu que formula la pseudo-puntuadora, beneficiant-se del moment optimista en què el seu company d'aquella nit ha realitzat una jugada afortunada.

O bé:

—Corre, tira, enllesteix, que ens en anirem a ballar el blues que ara toquen al saló. Val la pena!

I ja a mitja escala, lluint el més irresistible dels seus somriures:

—Ja et recordes de la promesa si t'aprenies el blues? I que les vull de seda natural i no com les que vares portar per a la Mercedes...

Al revés del Condal i l'Orient, al golf mi-

letes: «Reservat el dret d'admissió.» Un dels mitjans més eficaços i directes ha consistit en una meticulosa selecció de personal—aquest masculí, i ho aplaudim—i un altre en l'elecció de l'uniforme (pantaló vermell amb pulvèr blanc o bé camisa blanca).

Els tipus de jugadors més abundants al golf de Maricel són els xicots de Passeig de Gràcia, pipa Dunhill, gos llop, cabriolet tres places i amistats il·limitades, que juguen amb pantaló blanc, i aquells matrimonis de quatre dies en què l'embadallament mutu esdevé un delator de primer ordre.

Quan a Maricel comencen a apagar els llums de sang i de neu que pengen sota el fullam dels arbres, com una fruita exòtica i fosforescent, per aquella carretera de carrogol que condueix a l'entrada del parc d'atraccions hom sent el rogal pausat dels clàxons dels automòbils dels jugadors de golf que retornen a la ciutat, barrejat amb el més tendre replet dels ocells de les arbrades de Montjuïc.

MANUEL AMAT

Gastronomia italiana

A propòsit de la doctora Montessori, relatarem una anècdota que, si bé no augmentarà la brillantor de la seva glòria, tampoc contribuirà a minvar-la.

Devia ésser algun dia de mitjan mes de juny de 1916, aquell en què la doctora havia estat obsequiada amb un banquet al Tibidabo pels seus deixebles del IV Curs Internacional Montessori, els quals l'havien aclamada entusiàsticament. En retornar a la seva caseta de Vallvidrera (la Torre de l'Àngel), la doctora, tota il·lusionada, declarà als seus familiars—entre els quals es trobava el secretari del Curs, Eladi Homs—allò que es proposava fer durant una temporada, per a descansar: deixant de banda escoles i pedagogies, es dedicaria a la casa, i, més concretament, a la cuina. I anava a posar tot seguit el propòsit en obra.

Precisament era diumenge i el servei es trobava absent. Així és que pogué manobrar per la cuina amb perfecta llibertat, sense testimonis tècnics que la cohibissin. Els mestres i mestresses que, dues hores abans, s'havien acomiadat reverentment d'ella haurien quedat parats de veure a la seva admirada mestressa remenant cassoles, amb el davantal blanc posat, les mànegues arromangades i taral·lejant una cançó.

En arribar l'hora del sopar, esperada amb viva curiositat, ferer apareció a la taula un parell de colomins rostits, acompanyats de cebetes. El secretari esmentat s'esforçava a assaborir aquell guisat d'assaig, quan quelcom que descobrí en el plat li cridà l'atenció. Semblava un gra de blat de moro. No sols ho semblava, sinó que realment ho era. Com redimontri havia anat a parar allí aquell gra de moro? La seva sorpresa augmentà de grau quan comprovà que aquell gra estrofolari no estava sol: d'altres li feien companyia. I que, mirant-ho bé, es podien comptar també algunes veges, totes revingudes. La veritat s'insinuava amb tota la seva nuesa i el sentit gastronòmic de l'Homs se n'escriuixia. «Per ésser metgessa—devia pensar—, no està massa assabentada d'anatomia.»

Quan, un xic avergonyit, va contar-ho al P. Miquel d'Espugues, aquest gran diplomàtic el va interrompre per a dir-li:

—Tranquil·litzi's, tranquil·litzi's i no pensi mal: a Itàlia ho fan així. Als italians els agraden els colomins rostits amb el pap inacte.

«El nen de la vaca»

Un català pot gloriar-se d'haver estat mestre de la mestressa de mestres que és la doctora Montessori. Aquest orgullós mortal no és altra persona que el poeta Josep Carner. Quan la doctora vingué per primer cop a Barcelona volgué aprendre el català per tal de poder entendre els nens catalans. En el desig de donar a la deixebra un mestre digne del seu talent, fou designat l'eminent poeta.

No devia fer massa progressos en aquest aprenentatge (tal vegada per no haver aplicat En Carner el mètode Montessori), puix que el primer dia, després del curs esmentat, que anà a compra al mercat de Sarrià, acompanyada de miss Pyle (aquella angelical nordamericana, filla de milionaris, que la seguia pertot), no s'entenia massa bé amb les venedores. A la parada de la carn volia comprar vedella i li donaven bou. «No!—digué la doctora amb energia—; el nen de la vaca!» I hi rigueren cordialment.

Virtuts domèstiques

Que el geni de la doctora Montessori és apte per a altres coses que el govern meticolós i ordenat d'una casa ella mateixa s'ho deu reconèixer, quan un dia, no trobant alguna cosa d'ús personal que buscava i no sabia on ho havia posat, hagué d'exclamar, entre convençuda i desesperada:

—*Io ho bisogno d'una moglie! Ecco: una moglie!* (Necessito una muller! Això: una muller!)

Si serà... si no serà...

Així dubta en molts moments de la seva vida. Afortunadament, si pateix qual-sevol dolor no li cal tenir més dubtes.

Prengui de seguida la

CAFIASPIRINA

el producte de confiança consagrat com el millor per produir alleujament immediat.

Reanima i dona noves energies

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES I PRESSUPOSTOS GRATIS

L'APERITIU

Cacera de llàgrimes. — Ara és el temps que tothom caça el que pot; la primera fresqueta que cau damunt de la pell fa que l'home consulti el seu atavisme de caçador, que posi la cara seriosa i pensi que l'hivern i les temporades negres es trampegen a cop de dent. Es per això que la tardor resulta tan escopetjada i tan vermella de llengües de perdiguer. Els caçadors acostumen a menjar grans aliolis amb llesques primes, amb prou feines es renten el clatell i caminen amb la llum natural. Els caçadors, contra el que la gent opina, solen ésser gent de poca imaginació i de son molt fluix, sobretot els caçadors de conills. Ara que la cacera no l'efectuen solament els homes de les misses matinals i del ventre garnit de perdigons; i el caçador d'auca, que és el caçador d'ofici, en general és el més tendre i el més infocsiu de tots, encara que de vegades esclafi el cap d'una perdiu amb les ungles, encara que enguegui la pólvora voltada de renecs. Els més hàbils, els més temibles, són els que es dediquen a les finances, a la prostitució, a la invenció de les modes i a tots els calendaris sobre el repòs i la immortalitat de les ànimes. Aquests caçadors, que de vegades porten un nas de cartó i una paperina plena d'anissos, són els que tenen més pèls i senyals del cavernícola sanguinari.

Nosaltres, els pobres autors dramàtics, també ens dediquem a caçar una mica. La nostra cacera és la de les llàgrimes i de les rialles; la de les llàgrimes a la llarga és la que dona més i en el temps que correm presenta unes dificultats que no presenta l'altra, perquè la gent cada dia és va tornant més escèptica; i la cacera de les llàgrimes ve a ésser una cosa així com la cacera del beca-dell.

Per les nostres caceres s'imprimeixen uns grans cartells violats i unes llistes que prometen «l'oro i el moro», els diaris comencen a explicar el què i el com de les magnífiques obres que hem escrit i que seran l'admiració de les dames més exigents. Els empressaris ens comencen a enviar recadets, els actors ens compren un «ària»; i nosaltres anem amb una comèdia sota l'aixella que ens fa el mateix efecte que una escopeta de dos canons.

La cacera de les llàgrimes la venim preparant de temps. A les hores més agres de l'estiu, en mig d'una suor canina, protegits per un pijama escalivat, hem anat escopint escenes, sentint aparells de ràdio, miols inconfessables de celobert, i aquelles explosions inqualificables de les motocicletes que s'aturen sota el balcó i et fan les idees a miques. Moltes vegades resulta que una escena que al públic se li senta bé, ha estat escrita amb totes les espines tornassolades d'un peix del Cantàbric que a nosaltres se'ns ha sentat molt malament. Hem acabat el drama i hem fugit uns dies a la platja, ens hem pensat que érem lliures, fins ens hem mig enamorat del pit d'una noia presoner dintre d'un mallot de color d'ensiam. Ens hem fet cinquanta mil il·lusions, però tot ha estat un somni: hi ha la pols i el gat de l'escenari que ens esperen. La mateixa fusta vella de sempre, el caliquenyo de l'apuntador, i les bitaques buides que baden esperant la nit de l'estrena. Per més que vulguem fer teatre modern i del dia, el teatre és la cosa més vella, més rànica, més aprofitada del món. El teatre és una gran mar tingala d'ossos i serradures, i amb aquests ossos i serradures hem d'anar fent la viuviu i hem d'anar a la cacera de les llàgrimes.

La cacera l'hem de fer amb la complicitat d'una actriu. Un exit ens lliga amb una actriu, exactament igual que un crim inconfessable. L'actriu o l'actor ens treballen el públic; un petricó, dos petricons, un litre, deu litres de llàgrimes! Quan hem caçat deu litres de llàgrimes ja podem fumar tranquils! Mentre dura la cacera, els autors som uns personatges manicomials; sols en mig de la fusta i els decorats que descansen, fregant el bigoti d'un maquinista, o patint un clau que ens perjudica les sabates i de vegades ens fa entropessar, anem fent els desabuts i simulam menjar-nos les estrelles amb la mirada, quan en realitat la processó ens va per dintre. Els dies d'estrena, els autors ens estem quietos amb la canya, mentre els comedians treballen per nosaltres, i van regirant les vísceres de la burgesia. És pot dir que nosaltres som una mena de *souteneurs* sublims, i encara les amistats vénen a donar-nos corda.

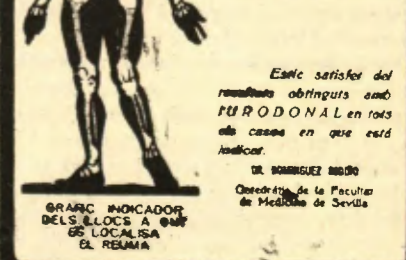
Però aquesta cacera de llàgrimes i aquesta vida del teatre fan com el cant de les sirenes. Un cop es tasten, bona nit i bona hora, resulten un oli massa intens perquè ens el puguem treure de la pell. Jo confesso que sense estrenar comèdies no podria viure, i no és per la mitja dotzena de cèntims que surten de les guixetes complicades de la Societat d'Autors com les pilotes del golf miniatura, no és per la vanitat ni per la rutina, és senzillament que el teatre tira més que totes les dones i totes les drogues.

Jo, quan ve la tardor, fatalment tinc d'anar a caçar llàgrimes o rialles, fins que la Mort em clavi una cossa al ventre, i vagi a caçar flors i violes i romaní en un cementiri qualsevol.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

URODONAL

treu el dolor de ronyons perquè dissolt l'àcid úric

És el satisfecit del resultat obtingut amb URODONAL en totes les cases en que es té indicat.

DR. ROSSIGNOL MANSO. Consultor de l'Facultat de Medicina de Sevilla.

JORNADES PARLAMENTARIES

El capvespre de l'Alba

Diu que en la sessió de dijous passat el senyor Alba contemplava amb tota la presència d'esperit d'un gat vell que ja té una existència parlamentària de trenta anys i que n'ha vist de totes, l'allau que li queia al damunt: les imprecacions dels parlamentaris i les paraules contundents d'Alcalá Zamora. Creuat de braços i devorant tota la seva indignació mixta d'angúnia, esperava que s'apaguessin la cridoria, per reprendre la frase allà on l'havia deixada, talment Farinata a l'Infern de la Divina Comèdia:

Com'avesse l'inferno in gran
[dispetto.

Però, un cop acabada la sessió, reclus dins el món-llig, en una situació dins la qual és ben inútil la careta, en altres avinenteses utilísimes, sense cap mena de dubte, el senyor Alba devia sentir com si se li ensorrés sota els peus tot un gran edifici d'ambicions i d'esperances, acaronades amb la pacient astúcia de la guineu, i, també, que se li esvania una gran fe que l'havia acompanyat fins aleshores. La fe en l'odi; la més sòlida; la creença ferma que existia en l'ànima de gairebé tots els diputats un rancor instintiu envers Catalunya, i que n'hi havia prou amb excitar-lo amb una mica de pessigolleig per congregar al seu voltant tota una host cega, engrescada, submissa, dòcil al domador, manejable, maniobrable en tots sentits; i feta la host, fet el capità. I, després, qui sap? «Ancha es Castilla!»

Però, potser l'intelligent home públic que és el senyor Alba no ho ha estat encara prou per comprendre que Castella és més ampla del que ell pensava: qui sap si el llarg exili — amenitzat de moltes maneres — que l'hoste de l'Hotel Maurice s'ha vist obligat de fer, en part, i, en l'altra, li ha plagut de fer-lo; qui sap, si l'ha divorciat del país per sempre. La Castella que ell veia, era una cosa perfectament arbitrària, forjada amb materials de *sesión patriótica* i articles fatxendes de certa premsa, d'un to que avui ni es permet A B C; recordava la Castella

fabricada al Palau Reial, per a ús particular d'uns dinastes estrangers, i oblidava la Castella dels camps i ciutats velles, tan viciades, o més, que Catalunya del poder central; oblidava — i això potser no ha pogut oblidar-ho mai, perquè no ho ha conegut mai — la importància que adquireix, en certs moments històrics, l'esperit de llibertat i de justícia, particularment en èpoques de canvi i de redreçament. La guineu va caure a la

trampa, precisament perquè no hi veia es-
quer.

L'ensorrament de Santiago Alba és l'última derrota de la monarquia, doblement fausta per als catalans, per tal com la monarquia representava l'obstacle a la veritable unitat espanyola, que és la dels cors i dels cervells, i no la dels decrets i violències.

Hem arribat a moments de bona voluntat, en els quals la mala voluntat, si no fos un pecat, seria una niciesia.

ROSSEND LLATES

LA QÜESTIÓ DE LA LLENGUA

Unamuno i l'Imperi

Les Corts Constituents de la República han debatut aquesta setmana la qüestió de l'idioma oficial. Amb aquesta ocasió Miguel de Unamuno ha pronunciat un discurs vigorós i rectilini que ha estat comentadíssim. Jo voldria intentar d'il·luminar amb una llum clara l'actitud d'aquest intel·lectual. Perquè em sembla perillós liquidar una figura com la de l'Unamuno amb unes quantes caricatures i amb unes quantes acusacions de fòbia. Això és excessivament simplista. Nosaltres dissentim, dissentim sempre, pel que respecta a Catalunya, de les posicions defensades pel senyor Unamuno. Però cal que precisem com la seva actitud respon a una essència personal molt viva.

Unamuno ha estat sempre un home complex, que ha despistat i ha donat imatges falses de si mateix. Als darrers temps de la monarquia hom s'havia bastit un Unamuno republicà, radical, menjacapellans i inconformista. Per això sorprenen tant certes actituds de després. Unamuno és un home místic, antieuropeu, violent, paradoxal i, en un terreny purament espiritual, monàrquic. (Monarquia com a signe d'Unitat.) Aquesta posició mental, reflectida en els seus poemes religiosos (*El Cristo de Velázquez*) i en els seus assaigs de combat té com a retruny immediat un centralisme desesperat. Centralisme que es torna indefectiblement agressiu amb la personalitat de les regions. I no solament contra Catalunya. En el darrer discurs de les Corts l'atac ha començat, d'una manera sagnant, per la pròpia llengua basca. Diríem que hi ha un punt de masoquisme en aquest to peyoratiu i d'escarni emprat amb una llengua que li és tan pròxima. Després ha estat Galícia blanc de les seves sagetes. I, finalment, Catalunya. A Catalunya, Unamuno té un record cordialíssim per a Joan Maragall. Però de seguida Unamuno recalca el seu bilingüisme. Sí, Maragall fou un bilingüista. Com ho foren Aribau, Rubió i Ors, Balaguer, Bofarull. Com ho són avui Soldevila, Carner, Rovira i Virgili, Ribera, Pijoan, i els més joves. (Faríem dues remarques sobre aquest tema. Una, que el primer grup era bilingüista per necessitat; i el segon per voluntat lliure. L'altra per a rectificar aquesta frase de Josep Pijoan publicada en *El meu Don Joan Maragall*: «En

Giner i En Menéndez Pelayo van ésser els dos últims castellans que van estimar Catalunya, com En Maragall i jo vam ésser els últims catalans que vam fer esforços per estimar Castella»; avui això és evidentment inexacte.)

De totes maneres la denúncia del fet bilingüista no pot pressuposar cap acusació seriosa per a un escriptor, sempre que per a l'obra de creació pura empli la llengua materna com a instrument exclusiu.

Veiem, doncs, que la posició unamuniana no és pas precisament de catalanofòbia, sinó de fòbia de la diversitat. D'amor a la Unitat. Hi ha una paraula que és definidora més precisa d'aquesta actitud: la paraula Imperi.

Unamuno és un home imperial; millor dit, un home de nostàlgies imperials. En aquest sentit, Unamuno representa una reacció vivíssima contra l'esperit de la seva generació. Aquella generació eixida de les darreres desfetes colonials, decebuda i pessimista, que feia una bandera d'aquella fórmula casolana de Costa: «Despensa, escuela y —eliminant expansions— siete llaves a' sepulcro del Cid.»

La reacció ha trigat a venir, i en les darreres promocions castellanes comença a trobar-s'hi ja una voluntat ambiciosa d'imperi. L'Unamuno és l'home més llegit pels joves castellans que llegeixen. Oswald Spengler diu que la Història és repetició d'una manera inexorable. En tot cas hom remarca l'existència d'aficions d'una època envers una altra; fins arribar a reflectir-la.

Està de moda, ara, el xvi espanyol. D'una banda amb els internacionalistes del dret (Vitoria), d'altra amb l'atenció que el sobrealisme ha provocat en els nostres místics; d'altra en les posicions típicament imperials que sovintegen en els escriptors del regnat de Carles V. I bé. La majoria d'aquests textos imperials fan referència a l'idioma. Es l'hora que Acuña proclama com d'«Un monarca, un imperi i una espada». Ja Nebrija, l'any imperial de 1492 (Amèrica, Granada), en la primera gramàtica castellana que veu la llum, declara que «siempre la lengua fué compañera del imperio». I el mestre Francisco de Medina diu que és «natural pretensión» dels imperis estendre la seva llengua a nivell de totes les seves fronteres. Un frare italià, Campanella, escrivint també sota el signe imperial hispànic, escriu «O acquirere e governare gli imperii, sono instrumenti: 1º la lingua, 2º la spada, 3º il tesoro.»

La llengua, com a signe imperial. Heus ací el xvi espanyol. Heus ací Miguel de Unamuno. Home carregat d'essències històriques, fariem mal fet d'atribuir els seus estirabots solament a matèria bilial acumulada; la seva envergadura universal i profunda es mereix un respecte, que cal augmentar quan se'l tracta com a enemic. Cal també, però, que aquesta filiació històrica de la seva actitud serveixi per a desautoritzar-lo. Han passat moltes coses des del segle XVI ençà. Les possibilitats d'imperi no han mort; potser s'han multiplicat. I un respecte màxim a totes les personalitats històriques ha substituït a qualsevol atàvica voluntat de domini.

GUILLER DIAZ PLAJA

Mirant a fora

La justícia a Berlín

Un jornalero, Franz Voss, presentà una denúncia davant el tribunal del treball, de Berlín. Reclamava 148 marcs per haver estat despatxat sense motiu ni avis previ. L'ementat jornalero treballava en la batuda del blat i havia refusat de fer hores extraordinàries allegant que patia dels ulls, extrem certificant per un metge i a despit del qual el jornalero havia estat despatxat. El tribunal li ha donat la raó i el patró l'haurà d'indemnitzar.

Fins aquí res de particular, si no fos que el patró és un tal «Guillem de Hohenzollern, actualment domiciliat a Doorn», ja que Voss treballava en els ex-dominis de la corona que han quedat en possessió de Guillem II.

L'imperial exiliat té mala premsa. Els diaris demòcrates han anunciat que, per contribuir a remeiar la situació de les classes obreres, el kaiser ha destinat, del que li produeixen els seus dominis, dos milions de marcs per a la mare del soldat desco-negut.

Simplicitat

The Daily Express ha donat molt curiosos detalls sobre el viatge de Gandhi. El líder, desitjós de silenci i de solitud, no ha travat conversa, durant tot el viatge, amb cap passatger. Només s'ha fet amic del gat de bord, al qual ha donat cada dia una mica de llet i el permis de dormir junts.

No havent-se pogut endur les dues cabres, Gandhi, com deiem, ha hagut d'embarcar una provisió suficient de llet pasteuritzada. A més a més, per si el seu bagatge no fos ja prou líquid, afegiu-hi quantitat suficient d'aigua sagrada del Ganges, per al bany i la beguda, i encara una provisió de fang del mateix riu, amb el qual el panit Malaviya confecciona estatuets de divinitats.

Gandhi — i, naturalment, els seus acompanyants — ja professen de simplicitat. Però es veu que la noció de simplicitat és susceptible de moltes interpretacions variades.

L'abillament de Gandhi

Els diaris anglo-saxons han estat inexauribles aquests dies en anècdotes, ecos i caricatures sobre el mahatma. Un caricaturista ha tingut la idea de representar-lo vestit a l'europea, amb un monocle a l'ull i un copalta a la mà.

Aquestes facècies no desagraden a Gandhi; al contrari, ha dit que li agradaria conèixer-ne els autors, i ahhh ha exercit una mica l'humor, fadilat que semblava estranya al llarg de Gandhi.

Efectivament, parlant-li un periodista d'una caricatura on apareixia Gandhi sortint de Whitehall, vestit de jaqué, al costat de Churchill, guarnit amb un vestit com el del mahatma, aquest ha dit:

«M'agradaria molt veure aquest dibuix. Així sabria qui dels dos, Mr. Churchill o jo, ja riure més.»

La correcció britànica

«Gandhi ha arribat a Londres — escrivia The Observer — diumenge darrer i l'única cortesia que mancà a la seva recepció fou la del clima.» En efecte, plòvia a bots i barrals i feia bastant fred quan desembarcà a Folkestone el mahatma lleugerament vestit de blanc.

La paraula «cortesia» és el «leit motiv» dels diaris anglesos, ahhh els més hostils a Gandhi. El conservadoríssim Sunday Times diu: «Hauré de combatre moltes vegades el líder indi, però recordem que és l'hoste de la nació britànica i tractem-lo sempre amb cortesia i respecte.» El mateix diari afegia que seria de mal gust burlar-se de les seves maneres de vestir i de riure, i tractava d'empty minds, és a dir, «mentallitats buides», els que es sentissin inclinats a fer-ho.

Inconformistes

En passar per França esperaven Gandhi a l'estació de Lió uns centenars d'hindús, ben vestits i de bon aspecte, amb rams de flors, mentre una dotzena de gentlemen bronzejats, de pobre exterior, contemplaven l'espectacle amb una ostentatòria expressió de fàstic. Un d'ells ahhh escopi a terra, rondinant paraules incomprensibles.

Un periodista francès els interrogà, i no amagaren pas llurs sentiments:

«Aquest home és un traïdor, o un inconscient, i aquesta filla d'un amiral anglès, aquesta miss Slade, és de l'Intelligence Service.»

Miss Slade serà potser una disfressa del coronel Lawrence que hom dona per mort i no s'ho creu ningú?

Les tradicions se'n van

Ja ho remarca tothom: Anglaterra es desfa, poc a poc, de les velles tradicions. La tenue parlamentària va de minva. La paraula «consell porquí», que fou pronunciada en ple Parlament per boca de Snowden, ja no és res al costat de l'acollida que el treballista Kirkwood féu a Winston Churchill en començar aquest un discurs, a la reobertura de la Cambra:

«Brameu més, Winston, que no se us senti!»

L'apòstol dels gentils

Shaw, de retorn de la U. R. S. S., publica les seves impressions de viatge en un gran diari burgès, cosa que li ha estat retreta des de l'òrgan comunista Daily Works. Però semblava que Shaw ja tingués la resposta a punt:

«Tinc per costum — ha dit — corregir els pecadors, i no pas predicar als justos. Quan crema la flama de la fe, i està ben alimentada, afegir oli a la llàntia no la fa pas créixer.»

Actualitats, records i esperances

Vint-i-cinc anys enrera, quan el cavaller pedagog Joan Palau, un solitari gairebé, frisava i es delia, encoratjat o abatut, en el petit oasi educatiu que, en mig d'un desert d'indiferència, anava creant treballosament a la Bonanova amb el seu exemplar Mont d'Or, la fe de la meua joventut incipient solia aconhortar-lo dient-li:

«Dia vindrà, potser sobtadament, que la pedagogia triomfarà entre nosaltres, que

decepcionada, abandonà Catalunya; i Catalunya, massa enquerada per altres dèries, es mig oblidà del seu mètode pedagògic.

Han passat els anys. El mètode Montessori, naturalment, sense prossions, ha anat fent via: el govern italià, entre altres, l'ha pres sota la seva protecció, ha creat una normal montessoriana i l'ha aplicat, amb bell èxit, a cent cinquanta escoles elementals; nous adeptes s'han sumat al moviment i arreu del món s'ha anat propagant la doctrina, Catalunya també la via, d'un temps ençà, i a grans gambades. Ara fóra el moment just i oportú de tornar-se a trobar el mètode Montessori i Catalunya. Ho faran? Ara (o dintre poc) és quan tots els parvularis catalans podrien esdevenir montessorians, amb fruits d'educació real que cap altre mètode pedagògic no pot oferir. Si Prat de la Riba visqués — n'estic absolutament segur — estendria el mètode Montessori a tot Catalunya; ell que, per convicció i per a donar un exemple que pocs van seguir, volgué que els seus fills fossin educats en una escola del mètode Montessori.

No crec equivocar-me suposant que Maria Montessori també ha de sentir la recança de l'afèbliment de la seva vella amistat espiritual amb Catalunya. Ella que postula la llibertat de l'infant, una llibertat biològica dins la cultura que no pot esperar ningú, és l'enamorada dels pobles que volen fer-se intants per tal de retrobar-se ells mateixos. Per això dins de pocs dies es trobarà a Londres, convidada per Gandhi, amb el qual se'ra planejada una pròxima gran campanya a la Índia que posi els fonaments del seu redreç nacional mitjançant el mètode d'ella, ahi ja molt conegut i estès.

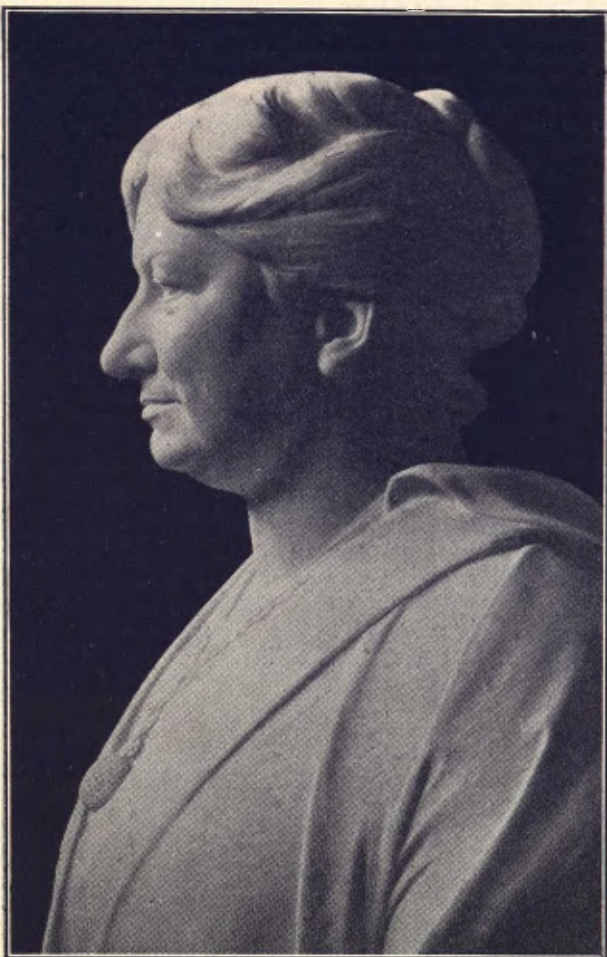
La doctora Montessori no ha deixat de visitar, per pur esplai, els nostres boscos i les nostres platges. En acabar una campanya forta se'n ve ací a descansar, al costat dels seus, que resideixen a Barcelona. Quan escric aquestes ratlles falten pocs dies perquè es posi en camí de Londres, on, ultra la missió apuntada, el seu treball professional la porta a inaugurar el dia 21 de setembre, i a dirigir durant quatre mesos, un curs de la seva pedagogia. Aquest curs té una importància excepcional, perquè en ell donarà a conèixer tot el que ha vingut fent darrerament en la primera i segona ensenyança — abans de l'edició de més avençat material didàctic i de llibres d'ensenyament, que ja estan a punt. Una previsió elemental, una curiositat si més no, una cortesia elegant, ens hauria de portar a enviar a aquest curs almenys un parell de persones, preparades i addictes, que poguessin després nuar ací una tradició trencada tot just iniciada. Si altra no, l'escola de la Casa de Maternitat hauria de convertir-se en escola montessoriana en tots els seus graus.

Sento a dir que als parvularis dels grups escolars de la ciutat s'hi aplicarà aquest mètode. El Patronat Escolar deu haver previst que l'any vinent ja els parvularis d'enguany podrien continuar, sense trencaments dolorosos, en primers graus montessorians. És evident la conveniència que mestres i mestresses de primer grau vagin a Londres aquests quatre mesos. De no fer-se això ara, s'haurà d'esperar dos anys més, fins que la doctora torni de la Índia i faci un altre curs. Qui sap què haurà passat aleshores!

Si aquest hivern es podia treballar amb el mètode Montessori de l'escola elemental, sols fos a la Casa de Maternitat on hi ha seccions de nois d'edat adequada, la vinent Escola d'Estiu, que encetarà la segona dotzena d'anys, podria inaugurar-se també sota el signe del mètode Montessori, que tan bona astrugància donà a la primera. La tretzena Escola d'Estiu, que promet ésser un aplec fraternal de tots els mestres, podria contemplar la incorporació d'aquesta pedagogia a la consciència del magisteri català — jo estic segur que també — als programes dels pedagogs i polítics en mans dels quals es troba la tasca delicadíssima d'estructurar l'escola catalana de l'esdevenidor.

En el meu obscur i desavinent camí d'estudiant de la pedagogia he tingut tres estels que m'han guiat amb llum brillant: John Dewey, el pedagog sociòleg, que vaig conèixer a Chicago l'any 1908; William James, el psicòleg, tan diàfan, tan inspirat, tan humanista, i Maria Montessori, que és per a mi el primer pedagog verament constructiu d'aquest segle. Tots els altres pedagogs a l'ús són essencialment uns crítics, uns que no saben ben bé on van; o uns maniàtics més o menys distingits. Si ara fos a començar, tornaria a enamorar-me perdudament del mètode Montessori i li serviria fidelitat fins a l'últim moment, segur que cap tria no podria ésser millor. Aquest és el consell que la meua experiència ofereix als mestres i a les mestresses joves que ara són a començar el camí. Després de vint-i-cinc anys d'existència, la pedagogia de Maria Montessori és una cosa tan nova, tan fresca, tan viva i tan prenyada d'esperances d'un home millor i d'una humanitat més feliç, com el dia de la seva aparició.

ELADI HOMS

Eusebi Arnau — La Dra. Montessori

els mestres, tan aporinats fins ara en un règim incomprensiu, senten la immència del gran moment que s'acosta, i s'hi preparen. Adés l'Escola d'Estiu de Barcelona era plena a vessar de mestres i mestresses vinguts d'arreu de la terra catalana. Cinc cents cinquanta se'n hi matricularen, de totes les edats. Com em commovia, en la meua classe de català, aquella velleta potida que, vinguda de qui sap on, amb el somrius als llavis i el llapis en els dits secadins s'escarrassava a copsar per una orella ja endureida les paraules del dictat ortogràfic! Tot es pot esperar d'uns mestres que estudien amb bona fe, encara que siguin vells; fins pot predir-se que la vida no els negarà les satisfaccions materials que dispensa als altres mortals. I per tal d'afirmar pràcticament que en la Catalunya alliberada no sols d'esperit viurà el mestre, el darrer dia de tasca la Generalitat aplegà en dinar de comiat set cents mestres i mestresses en una hospitalària taula pairal, sota d'un xiroi tendor d'envelat d'estiu, ja que no sota l'acàcia del mas. I encara cal afegir un sumand d'altres dos cents mestres per a fer la suma total dels inscrits a la setmana final de l'Escola d'Estiu d'enguany.

Fou escaient l'evocació que en l'acte de clausura féu Alexandre Galí de la creació de l'Escola d'Estiu, l'any 14, i de les vicissituds internes per què ha passat durant la primera dotzena d'anys; a la qual s'ha d'afegir, si es vol restablir la cronologia, l'altra mitja dotzena d'anys de la catalèpsia dictatorial. Quan, als qui fórem testimonis d'aquella fundació memorable sota l'ègida prafelarià, ens fou recordat que la pedagogia de Maria Montessori havia estat el pretext; i l'èxit ensems, d'aquell primer acoblament de mestres, no poguérem sufocar un sentiment de recança barrejat a un bri de remordiment.

Havia estat precisament aquell malaguanyat Joan Palau el vehicle del mètode Montessori vingut de Roma a la nostra terra. Ell, en una tasca pacient i ingrata que restarà com model de probitat pedagògica, l'havia implantat aquell any 14 al parvulari d'uns dels nostres establiments de beneficència que segueix emprant-lo encara amb profit. El catalanisme indiferenciat d'aleshores es contaminà fàcilment l'entusiasme montessorianisme dels proselitistes, als qui no deturaven ni la indiferència hostil d'un magisteri oficial atut per la lletra ni les descàrregues despatxades de mant franc tirador monàstic. La doctora Montessori, que seguia amb viu interès les incidències del nostre plet polític, es sentí respectada, admirada i estimada dels catalans, i desitjà fer de Barcelona la seva seu. Donà aquí un dels seus periòdics cursos internacionals, que fou un èxit. Mentrestant la Diputació anava preparant a l'afalagada doctora un escenari adequat al seu prestigi, amb el desig de crear a Catalunya un fogar internacional de pedagogia per a futurs usos nacionals.

Després... després vingué la sorna malaltia de Prat de la Riba i la catàstrofe de la seva mort. La doctora, feta una incòmoda provatura d'adaptació sota noves condicions que no eren les abelides, pegà volada a Anglaterra. La famosa pedagoga,

NOVETATS
EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

TRAJOS PER A BANY
BARNUÇOS
CAMISES - PAIAMES
SUETERS
CINTURONS - ELASTICS
MOCADORS
MITJONS - MITGES
PREUS BARATÍSSIMS
F. VEHILS VIDAL
32-Avinguda Portal de l'Angel-34
7, Plaça Universitat, 7

EL CINEMA

Inauguració de temporada

Ja hi tornem a ésser. Ha estat una bona idea aquesta de no obrir tots els locals al mateix dia, sinó de fer-ho en diades distintes, circumstància que haurà permès als amants de les inaugurals d'assistir sense inconvenient a aquestes sessions. Anàvem a escriure solemnitats, però hem cregut el mot potser un xic excessiu. Si moltes vegades, en el ram dels espectacles públics, una inaugural acostuma a ésser efectiva-

el que fins ara havíem vist. Hi ha, encara, la novetat del dirigible. L'emoció del seu vol, la seva anatomia interior, ens són mostrats amb tota riquesa de detalls. Els combats aeris són un prodigi de realització i palesen un desplegament d'elements realment aclaparador. El vol de les esquadretes arriba a tenir tota la pacífica poesia d'un eixam d'ocells.

Totes les escenes aquestes es destaquen amb relleu damunt la resta de la cinta. Es, abans que res, un film d'avions, en el qual hom sent l'entusiasme per aquesta tasca i les ganes d'eclipsar tot el que fins ara s'havia fet; però, tretes aquestes coses, el film és d'una trivialitat aclaparadora.

Hom no s'explica com mobilitant tants elements, disposant de tants milions, no s'hagi pogut trobar res millor com a anècdota per relligar aquelles escenes. Ja que de totes passades cal l'anècdota per portar la gent al cinema a veure la guerra per les altures. Si voleu, no és precisament l'anècdota el que falla, car en aquest terreny no serem pas exigents, sinó la manera de figurar-la. Aquestes escenes fan mal a un film tan impressionant en altres conceptes.

Al Fantasio han tingut cura de la producció europea. Una opereta característica de la Ufa, sumptuosa d'ambient, obra plena d'enginy dins el gènere de la comèdia d'enredos, que permet a bastament el lluïment de la gentil Lilian Harvey. Món palatí, amb tots els cerimonials del protocol, vist amb picardia de bon gust.

La Metro presenta *En cada port un amor*, que no és, com algú podria creure, una versió parlada del film famós de la Fox: *Una xicoteta a cada port*. José Crespo no ens acaba d'agradar, mal-

grat la bona voluntat que posem a apreciar la seva tasca. Ens plauen molt més Luana Alcañiz i Juan de Landa. Unes quantes escenes que a última hora hem tingut ocasió de veure palesen una perfecció tècnica, el mateix en la fotografia que en la fonografia, difícil de superar. Com a clou, hi ha un temporal a la nit que és una tasca perfectament reeixida.

La Fox ha començat amb un film de David Howard: *Cos i ànima*, que no ens ha estat possible de veure encara, i la Paramount amb un film de Ludwig Berger, *Petit café*, segons l'obra de Tristan Bernard, del qual ens ocuparem probablement en el pròxim número.

J. PALAU

PANORAMA

Una nova producció de D. W. Griffith

Ha acabat ja la filmació de *The Struggle* (La lluita), la nova producció de D. W. Griffith, on apareixen centenars d'actors, millor dit, de transeünts que han fet d'actors mentre es rodava una escena que representa una de les interrupcions normals del tràfic en l'encreuament de dues importants vies del barri neoyorquí de l'«East Side».

Griffith procedeix actualment al *déoupage* del film, que podrà ésser editat a les darreries d'octubre. *The Struggle* està basat en un argument original de John Emerson i Anita Loos, el qual descriu les lluites que Griffith ha fet des d'*Abraham Lincoln*, film aquest que li valgué ésser inclòs entre els deu millors directors de 1930-31 i que és el primer que com productor independent ha realitzat en un període de cinc anys.

Dos actors teatrals molt coneguts interpreten els principals papers. Aquests són Hal Skelly, que triomfà en l'obra *Burlesque* i Zita John, que ascendí ràpidament a la categoria d'estel quan Arthur Hopkins la presentà en *Machinal*.

FANTASIO

INAUGURACIÓ DE LA TEMPORADA amb una fastuosa opereta, cantada en francès, per Lilian Harvey i Henry Garat

EL FAVORIT DE LA GUARDIA

Una subtil ironia dels protocols palatins. Una sàtira finíssima, humorista i sentimental.

Una marca europea en un Saló independent

Ja ho sabeu...

—que el nou film de Pola Negri s'inspira en un *scenari* triat entre més de quatre cents que l'artista tenia a la seva disposició?

—que Phyllis Holmes serà una de les novetats masculines més importants de la pròxima temporada?

—que Howard Hughes, després de *Angels de l'Infern*, ha fet ja un altre film, titulat *La primera pàgina*?

—que hi ha un film amb el títol *Relloige humà*? Què serà? Només sabem que és cosa de Lilyan Tashman.

—que el pròxim film de Maurice Chevalier serà *Una hora amb tu*? L'argument és de Raymond Griffith.

—que Dziga Vertoff ha acabat un documental sonor: *La simfonia de la conca del Don*?

—que Marlene Dietrich començarà el seu primer film després del viatge a Europa? Es titularà *Xang-hai-Express*, el dirigirà Sternberg i hi treballaran Anna May Wong i Clive Brook.

—que l'autor d'*El procés de Mary Dugan*, Bayard Veiller, ha escrit l'argument d'un melodrama cinematogràfic: *Les mans culpables*?

—que Clarence Brown ha descobert una nova estrella en la persona de Wallace Ford, que veurem al costat de Joan Crawford en *Miratge*?

—que *Delicious*, comèdia musical de Geršwin, aplegarà Janet Gaynor, Charles Farrell i Virginia Cherrill, la protagonista de *Les llums de la ciutat*?

L'ACTUALITAT A PARÍS

"S. O. S. Foch" i "Tabú"

Un cinematògraf enorme, gegantí, capaç d'aixoplugar en el seu ventre sis mil espectadors i d'oferir-los-hi sis mil magnífiques butaques, acaba d'obrir les seves portes a la voracitat cinematogràfica de París. S'anomena el Gaumont Palace i ampliarà el ja nombros circuit de sales cinematogràfiques de la companyia Gaumont-Franco-Film-Aubert. El nou cinema ha estat construït sobre els fonaments del vell hipòdrom de la Ménagerie Bostock—inaugurada a finals del segle XIX per als visitants de l'Exposició Universal—i s'anuncia com el més gran del món.

Ignorem si aquest ressort publicitari es basa en un fet concret, si realment el Gaumont Palace és el cinema més ampli de tots els que existeixen. Amb tot, cal constatar la seva magnificència, la seva immensitat, el seu tarannà modern i, sobretot, els seus grans lluminosos, la simfonia en colors dels seus neons. La seva obertura—el dia 18 de juny—fou un gran esdeveniment i la funció de gala—en tenue de soirèe obligatoire—, oferta a la premsa i a l'element cinematogràfic la nit abans, ha estat registrada com alguna cosa veritablement extraordinària.

La inauguració d'un cinema d'aquesta categoria exigia un programa a la seva alçada, un programa que no caigués en aquella rutina obligatòria dels cinemes dels bulevards i que oferís a la premsa un tema susceptible de més amplis comentaris. La situació—cal que ho reconeguem—era un xic difícil, perquè el panorama cinematogràfic no oferia, de moment, majors perspectives que de costum. Però, bussejant pels laboratoris, la direcció del Gaumont Palace ensopegà amb dos títols: *S. O. S. Foch* i *Tabú*.

S. O. S. Foch és un reportatge documental, realitzat pel periodista cinematogràfic Jean Arroy, amb el concurs de la marina francesa. Els seus exteriors foren fets sobre les costes de Bretanya durant les furioses tempestats de setembre de l'any passat, en les quals hom hagué de lamentar grans sinistres i heroicitats magnífiques. Jean Arroy gran conecidor de les possibilitats de la cambra cinematogràfica, ha sabut obtenir plans formidables de la mar enfurida i de l'interior dels creuers. A fora, muntanyes d'aigua escumosa, onades gegantines, vaixells pesquers que sobren, roques costeres que esperen el buc de les naus per clavar-hi llurs dents punxegudes, núvols foscos i amenaçadors, galerna huracanada... A dintre, les primeres alarmes arribades per T. S. F., mariners que es preparen heroicament, ordres ràpides, gent que s'enfilen als màstils amb agilitat de gimnastes, veus de sirenes i el creuer que es perd a una velocitat de 30 nusos, que corre a salvar el que les àguies volen engolir-se, a resoldre la situació dels més desesperats...

S. O. S. Foch és un film parlant amb grans dinàmismes sonors. A més a més, Jacques Ibert ha escrit una partitura musical que constitueix una revelació del que pot ésser una síntesi musical en el cinema. Aquesta síntesi, amb el soroll de la mar, amb el soroll del vent, amb el soroll de les màquines del vaixell, és com una sim-

fonia rítmica que ofereix una major intensitat a les imatges.

Tabú és l'últim film del malaguanyat director alemany F. W. Murnau, realitzat en la minúscula illa de Bora-Bora (Oceania), situada a tres centes milles de Tahití, Murnau, tip de la supercivilització de l'Amèrica del Nord, de les exigències comer-

Murnau, autor de «Tabú»

cial dels productors cinematogràfics de Hollywood, se n'anà a les mars del Sud amb una *troupe* de tècnics i d'operaris de l'explorador Robert J. Flaherty, productor del ressuscitat *Nanuk l'esquimal* i de *Moana*, com a lloctinent de l'expedició.

Estimulat per les lectures de les Illes del Sud, Murnau es dedica a compondre un argument en què l'element principal era el tabú, paraula amb què els indígenes de la Polinèsia designen el que és prohibit, el que solament pertany als déus. El tabú ha servit de base a les més profundes investigacions psicoanalítiques, i per un temperament com el del realitzador d'*Albada*, oferia les màximes suggestions com a personatge central i invisible de l'obra. Per això *Tabú* no és solament una aventura o un documental de les mars exòtiques, sinó un film amb un argument senzillíssim, basat en una llegenda ingènua i meravellosa i amb un escenari desenrotllat sobre una naturalesa tropical i incorporat per una gent que en aquesta Arcàdia viuen una felicitat autèntica i primitiva.

Bell, autènticament bell, aquest film pòstum de Murnau. Documental apassionat que per nosaltres és una invitació irresistible al viatge. Escenes magnífiques que tendeixen a una fàcil evangelització de les masses, l'aparició dels primers herois de les quals no pot callar-se. Film en el qual Murnau ha posat tota la seva sensibilitat, tota la seva intuïció i tota la seva poesia al servei de la seva darrera obra. *Tabú* és, com si diguéssim, el testament poètic i cinematogràfic d'un gran artista.

JUAN PIQUERAS

París, setembre de 1931.

Kursaal

Capitol

Tots dos amb aparell sonor WESTERN ELECTRIC

La primera pel·lícula d'aviació parlada totalment en espanyol

Cuerpo y Alma

per

JORDI LEWIS ANNA MARIA CUSTODIO

la nova artista espanyola que té un felici debut en aquesta extraordinària producció

"FOX"

or de llei de la pantalla

AVUI I TOTS ELS DIES

Gran èxit de simpatia

PETIT CAFE (COLISEUM)

Menú Entremeses Actualidades Paramount Principio

¿Quen la besarà? (Dibujos sonoros)

Plato del dia

PETIT CAFE Condimentado con alegría, ingenio, elegancia, atrevimiento y buen humor

SERVICIO A CARGO DE

ES UN FILM PARAMOUNT

TIVOLI

Esclatant èxit de la sensacional producció de Howard Hughes

ANGELS DE L'INFERN

per Jean Harlow, Ben Lyon, James Hall i nombrosos aviadors.

El film cim de la guerra aèria distribuït per ARTISTES ASSOCIATS

Jean Harlow i Ben Lyon en «Angels de l'Infern»

ment una solemnitat, no és pas això precisament el que succeeix en el ram pròpiament cinematogràfic. I s'explica. La producció és prou abundant per aconsellar de començar les estrenes com més aviat possible, i tot i que aquest any la data de començar s'ha retardat un xic, tothom coincidirà a apreciar que som encara a l'estiu i per tant no pas al temps més adequat per omplir a vessar els locals, com molt explicablement desitgen els empresaris. A més a més, la prudència indica de no deixar veure tot seguit el més sensacional; això fóra contraproduent, ja que després de tot ho hem de veure, si us plau per força, tot; i si els entremesos fossin millor que el dinar, qui tindria delit per saborejar aquest?

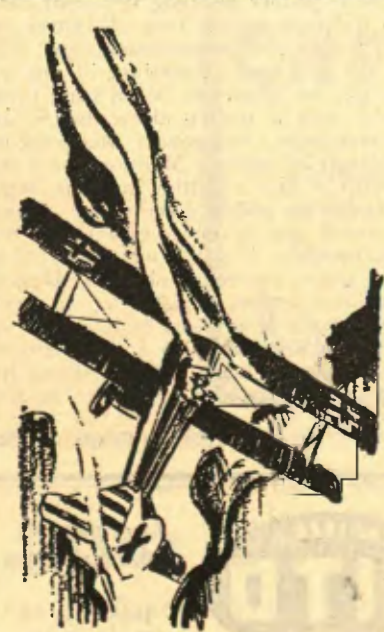
Per altra banda, tampoc fóra indicat començar amb qualsevol cosa; hi ha en aquests dies com una competència de marques, i totes volen començar a acreditar un nom que sigui reclam pels dies que vindran.

Les estrenes han estat, doncs, en conjunt una cosa acceptable, de les quals sobresurt la gran producció de Howard Hughes, *Angels de l'Infern*, que aconsegueix cada nit portar al Tivoli, tantes persones com hi caben. Pel·lícula d'aviació, el seu èxit rodó demostra com el públic estima aquestes pel·lícules i no se'n cansa, malgrat d'haver estat fins ara, al nostre entendre, tan mal servit.

Georges Fitzmaurice obre la ratxa de films d'aviació importants amb la seva pel·lícula *El gran combat*, que sembla seguir pas a pas el *scenari* de *La gran parada* i que no aconsegueix en el transcurs de l'obra superar el to feble en el qual tota ella es desenvolupa.

A desgrat de totes les despeses i de tots els recursos emprats, *Als*, de la Paramount, no assolí tampoc entusiasmar-nos i finalment—ja que no anem pas ara a fer un catàleg de films aeris—*La patrulla de l'alba* ens aportà un parell de bobines, només, de celuloide realment impressionants. *Tour de force*, de tècnica material, que produeix a estones bons resultats.

Angels de l'Infern ens ve a oferir unes quantes escenes d'aviació que superen tot

EL TEATRE

VARIETÉS AL POLIORAMA

La parella perfecta

Algú ha qualificat la cançó de desena Musa. Potser el qualificatiu és excessiu. Però el cert és que, en el music-hall, la cançó —una de les manifestacions més antigues de l'art popular— és un dels gèneres més feixucs de tradició. El vell café-concert no era res més que cançó. I Pierre Bost ahir, que el *tour de chant* és un element tan obligatori en un programa de music-hall, com l'exhibició de cavalls en un programa de circ.

Abans, la cançó tenia un to. I, nascuda del poble, era completament anònima. Avui, per contra, en mans dels especialistes professionals i insensibles, la cançó ha perdut to. Ha perdut qualitat. I, avergonyida, s'ha refugiat a un segon terme discret per a deixar pas lliure a l'interpret, que s'ha situat a un primer pla rutilant. Avui, la cançó no és res. O gairebé res. L'interpret ho és tot. Avui, anem a veure Chevalier o la Damia. No anem a sentir les seves cançons. Aquest interpret és un producte que ha nascut per a satisfer exclusivament les necessitats que ha creat el music-hall, un producte amb característiques pròpies, les quals no ha anat a manllevar a cap altre gènere teatral. Aquest interpret no és allò que en diuen un *cantante a gran voz*. No hi fa res que la seva veu no sigui potent, ni pura, ni clàssica. Hi ha una veu de music-hall que ha d'ésser abans que res viva i directa, humana i expressiva, natural i desposseïda d'artifici. D'altra part, en el music-hall, el gest és moltes vegades més important que la veu.

Aquest interpret, si és bo i té talent, sap composar-se un tipus, crear-se un gènere, establert amb les dades que forneix la realitat, l'observació de la vida. Començant per les màscares de la comèdia italiana i acabant per Charlot, tots els tipus teatrals han estat sempre tipus vistos i populars. Al music-hall, els artistes que han sabut crear-se un tipus són nombrosos. Fa anys, la Valtí va inventar la *gommeuse*. Damia és la *chanteuse réaliste*-tipus, un gènere francès fins a la medulla. D'ranem era el *fil de gnaf*, que tant abunda en el suburbi parisenc. Mayol era l'as de la cançó *grivoise*. I Chevalier, un tipus molt francès d'ara: mig *gavroche* de París, mig esportiu americanitzat.

Totes aquestes consideracions ens han estat suggerides per l'actuació al Poliorama de la Blanca Negri i l'Alady. Dos artistes de music-hall nats, que reuneixen totes les condicions que hem constatat en l'interpret modern de la cançó. La Blanca Negri i l'Alady són la parella perfecta. La parella ideal. Una mena de Janet Gaynor i Charles Farrell. Tenen, tots dos, la simpatia—el poder d'atracció indispensable—, la joventut, la vivacitat i la fantasia, que cal exigir avui als artistes de music-hall. Tenen, tots dos, dinamisme i desimboltura, omplen l'escena d'una sana alegria comunicativa. Porten, tots dos, el ritme del music-hall modern arripat en el més profund del seu ésser. I són la renovació. Al music-hall, més que enlloc, és veritat allò de re-

novar-se o morir. I són la renovació. L'antitesi de la repetició i l'estancament, de l'amanerament, que estan matant les varietés peninsulars. Són el music-hall d'ara contra les varietés d'abans. I, com tots els bons artistes de music-hall, han sabut composar-se un tipus, crear-se un gènere, fill també de l'observació de la realitat.

Ella és la noieta *faisonnée* pel cinema

Blanca Negri i Alady

americà, tan freqüent en aquestes latituds; la *flapper* enjogassada i despreocupada, plena d'un optimisme desinfectat i sanitos; una veu rica en flexibilitat expressiva; un rostre malleable on s'inscriu continuament un gest de picardia de *gamine* precoç; un cos que parla, bellugadís i inquiet, que es mou al dictat d'un sentiment molt viu del ritme. I tot, amb unes maneres *calines* i ingènues, de perfecta *girl* americana.

Ell, s'ha compost un tipus que té molt del xicot català que tots coneixem: *populo* i esportiu, esbojarrat i instintiu, amb aquell bilingüisme mig *bien* mig classe mitja, ple de grotesc desconjuntament. L'Alady té per donar i per vendre allò que els americans en diuen *sex appeal* i que nosaltres en diem *ficar-se el públic a la butxaca*. És a dir, una simpatia irresistible. I té una veu que us inunda, quan menys us ho penseu, d'unes inflexions insòlites d'un còmic definitiu. I té un rostre amb el qual fa el que vol: un rostre que tan aviat agafa un aire inenarrable de *gène* incommensurable, com un aire còmplice inefable, com l'expressió categòrica de barrut fet a tot. I té unes mans meravelloses que comenten gràficament totes les frases, tots els mots. I té, sobretot, una *verve* inestroncable, meridional i enlluernadora, que vomita inlassablement acudit darrera acudit, plens d'arbitrari i d'absurd, de sorpresa i d'inesperat, bases fonamentals de l'art del còmic.

SEBASTIÀ GASCH

Teatre sudamericà

La tongada de teatre que duu a cap la senyora Camila Quiroga al teatre Barcelona pot ésser qualificada de documental. Ve com l'anell al dit per a poder constatar les característiques de la literatura teatral sudamericana. Encara que solament fos per això, ja valdria la pena de parlar-ne.

A constatar la joventut d'aquest teatre, amb totes les conseqüències derivades d'ella, que són les següents: voler donar sensació de cosa ja madura; per tant, moderna, civilitzada.

Prurit d'aparellar-se amb el que hi ha de més nou, de més *retentissant* o, simplement, de més enlluernador, en el que es sol retolar, moltes vegades—la major part d'aquestes—, per raons d'actualitat, teatre modern.

Influències vistents d'autors francesos i castellans. Una tendència al pseudo-transcendentalisme i a l'agudesca, entesa, però, a la manera benaventiana. Sembla com si la preocupació essencial dels autors fos donar la impressió als públics continentals que el seu teatre, tot i ésser jove, ha aconseguit anivellar-se al seu. Com si ens diguessin:

—Veieu? Fa quatre dies que en fem, i ja ho fem igual que vosaltres.

Tant de bo que fos així. El que hi ha, però, és que no ho és. Amb el teatre sudamericà passa que, com més sensació de maduresa vol donar, més fa ressaltar la seva excessiva joventut. Més se li nota la manca de tradició, entre la qual i el llevat de les influències estranyes hi ha un desnivell considerable.

Es pot dir que en aquest teatre les influències ho omplen gairebé tot; ben poca cosa hi queda—quan n'hi ha—d'essències artístiques autòctones. Es estrangera la forma d'enfocar els conflictes, l'ofici i la manera de fer parlar els personatges.

Mentre és així, sona a buit, a cosa artificiosa, preconcebuda i torturada. De tant en tant surt, per l'esclatxa de la inspiració, un raig de sol d'emoció autèntica, de poesia veritable, de sentiment humà; és quan l'autor es desentén, sense adonar-se'n, de les influències que li serveixen de camionadors, i parla amb llibertat.

Aquests moments, però, hi són comptats. De seguida l'autor torna a pensar amb el seu admirat Lenormand, o a voler estrafer el llenguatge sub-ingenyós, sub-irònic i sub-teatral de Benavente, i cau novament en la mania d'estergir.

El fet és natural en un país que es troba mancat d'un llevat *putrefacte* de tradició teatral. No tenien altre remei que haver d'anar a cercar a fora el que no trobaven a casa. I és natural, també, que—fills dels temps—recorressin entre allò que es troba més pròxim, més a l'abast de la mà. De totes maneres els autors sudamericans es preocupen molt més de les influències que de la creació.

En aquestes condicions la feina d'assimilació necessària no té raó d'ésser. La tradició, que és la que dona una fesomia pròpia, i un caràcter al teatre, és també l'alambí en el qual es destrinen els elements útils de fora que cal incorporar al teatre autòcton dels que no ho són. La rapa, del gra de raïm. Gràcies a aquesta tradició—barreja complexa de classicisme, de sentit humà i de raça—les mares de la bota—, aquells elements s'amalgamen amb els del

país i produeixen la saba renovadora necessària, la qual, a força d'autoseleccionar-se, arriba a trobar el tipus definitiu de teatre nacional, en el qual es plasmen les inquietuds, els sentiments i les passions peculiars de la raça.

El teatre sudamericà dona sensació d'acidesa, talment un raïm verd. I així com el de cada país té fesomia pròpia, a desgrat

Camila Quiroga

del maquillatge circumstancial del que es sol anomenar d'*esma els nous corrents*, aquell dona sensació de cosa traduïda, o adaptada als costums del país.

Tot plegat, repetim-ho, és culpa—i això ho fa perdonable—de la manca de tradició. Però també ho és dels autors, els quals es preocupen més del que passa a fora que a dins i, moltes vegades, únicament del que passa a fora, cuitant a incorporar-lo al seu bagatge, negligint en absolut el que podrien trobar d'aprofitable en el clos propi.

Però en el teatre sudamericà hi ha elements rics, gairebé verges d'exploració. Això traspua en aquells moments, pocs però, en els quals l'autor abandona influències i miratges estranys i deixa parlar l'instint amb tota llibertat. És aleshores, única, quan l'obra s'amara d'emoció i de bellesa.

Però el teatre sudamericà, ara com ara, l'ofega la literatura. *Armanda* y *Eduardo*, d'Armand Discépolo, és, des d'aquest punt de vista, una obra exemplar.

JAUME PASSARELL

LES ESTRENES

La *petxina de Venus*, de Jean Solnier (Teatre Espanyol)

Dissabte s'inaugurarà la temporada de vodevil. Per començar estrenarem un vodevil que és presentat com a francès i és del país. Tenim referències de l'autor, el qual amaga el seu nom darrera d'un pseudònim: és el mateix d'*El milionari del Putxet*.

Es un vodevil (?) en el qual hi ha de tot i força, i tot plegat de mala qualitat. Pur pretext perquè els actors de la casa, completament amanerats, segueixin la seva acostumada norma de fer servir l'obra com a pretext per a lluir la seva *gràcia personal*, i les seves aptituds per a l'obscenitat.

Com que en aquest teatre no es redimeixen ni es volen redimir, ans al contrari, s'hi troben d'allò més bé, seguint per aquests tocs suspects, al ressenyaire ja no li interessa gens ni mica el que puguen fer. Ni al ressenyaire, ni a la persona entesa o, simplement, al que es pren el teatre de bona fe. És el seu un treball especialitzat per a un públic especialitzat igualment, que no va enlloc més ni li interessa res més que el que fan en aquell teatre ni es troba en condicions d'apreciar-ne d'altre. El ressenyaire en dona compte únicament perquè té l'obligació de fer-ho.

Ara bé. Han començat la temporada amb l'obra d'un autor del país, que no dona el

nom. Això ja és sospitos. Què deuran fer després?

Esperem a veure què passarà, tot i fent constar que la decadència del gènere iniciada l'any passat en aquest teatre i el canviament del públic, segueixen accentuant-se. I que no és pas a força de pegats manutencos i rourescos com podran sortir-ne.

J. P.

Gent del camp, de Victor Mora (Teatre Victòria)

Segons la majoria de diaris, va ésser un èxit. Ens adherim a aquest parer, per bé que fent uns salvetats.

Pel nostre compte afegirem que fou èxit de públic, cosa que suposa únicament que va agradar. Natural i lògic que agradés una obra en la qual hi ha pintoresca i color, i punts i ribets de dramatisme.

Aquesta obra havia d'ésser estrenada en la passada temporada de teatre líric català del Nou. No va arribar a temps a conseqüència de la defunció del líric.

El seu autor, Victor Mora, autor de *La Legió d'Honor*, ha tornat a ensopegar amb l'èxit; aquesta vegada, però, amb més raó d'ésser.

L'obra té les característiques literàries peculiars de l'autor.

B. F.

UNA REVISTA D'AMATEURS

"Tiana's songs"

No hi ha res més agradable que, de tant en tant, poder agafar un grapat de quartilles i omplir-les d'elogis de dalt a baix. I, sobretot, si aquests elogis poden ésser sincers i espontanis, millor que millor. Aquest, doncs, és el nostre cas en posar-nos a escriure uns comentaris sobre la revista *Tiana's songs*, que dijous passat tinguérem el gust d'admirar al teatre del Casino de Tiana.

El que escriu aquestes ratlles cultiva, per al seu ús particular, un saludable horror per tot el que fa referència al teatre d'aficionats de Catalunya. Val a dir que els motius no li manquen per poder presentar sense rubor aquest sentiment. El teatre d'aficionats a Catalunya ha estat cultivat preferentment per uns nuclis on sempre ha abundat més la bona fe que el gust per la qualitat i les preocupacions artístiques més rudimentàries.

Altrament, en els medis més cultivats no s'ha sentit mai cap mena d'amor per al teatre. Algunes temptatives isolades floten com uns illots exòtics (suposem, per un moment, que els illots floteixin en mig del mar de la indiferència general. Per totes aquestes raons, la reeixida temptativa dels coratjosos elements de la colònia estuència de Tiana apareix molt més brillant del que potser ens semblaria si aquest fos un país amb una passable tradició de teatre amateur.

Donat que uns elements joves, noies i xicots molt del dia, senten la necessitat de muntar un espectacle teatral, res més indicat, com a gènere a escollir, que la revista. El music-hall, amb la seva varietat multicolor, amb el seu gust per la fantasia i amb el seu aire de cosa sana, jove i esportiva, és l'espectacle que cau que ni pintat a les aspiracions teatrals d'una colònia estuència. Altrament, l'estiueig d'ara, que és com una orgia de color, té de per si alguna cosa de music-hall. I si les noies i els xicots es decideixen a portar llur agilitat i bon humor i el color torrat de la seva pell a dalt d'un escenari, és molt més natural que es decantin per l'alegria d'una revista que no pas per la importància una mica freda i preocupada de qualsevol comèdia, per bona i fins per clàssica que sigui.

Tiana's songs representa un esforç de bon gust que cal agrair. Aquí on el music-hall, més que en crisi, està absent, i que quan ha viscut èpoques comercialment bones no ha sabut mai remuntar-se amb una cabriola sensible o intel·ligent, aquí, resulta doblement apreciable aquesta lliçó dels amics de Tiana.

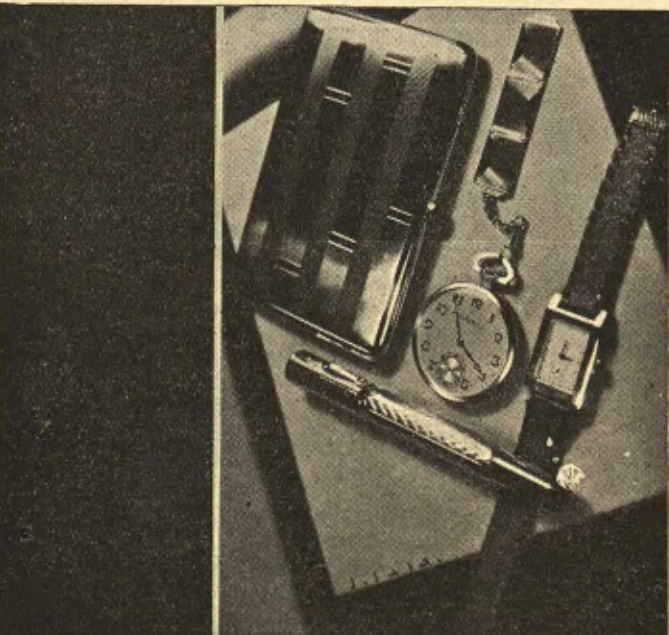
Cal no perdre de vista, és clar, que ens trobem davant d'una revista amateur. No cal pas exigir prodigis d'execució ni d'*esprit* en els diàlegs, posem per cas. L'interessant és l'atmosfera de bon to i de simpatia que la revista va mantenir del començament al final. Els decorats i els vestits, d'un gust digne i segur; la bellesa de les noies, la música, escollida entre els millors números de moda i portada amb l'empenya característica de l'orquestra Demon; la *tendue* de tots els artistes en general (a remarcar, el número dels ukeleles del *Jardi dels enamorats*, la distinció del *Boy and Girl*, la troballa de color i de moviment de l'O. K.; el truc, reeixidíssim, del *sketch Un conflicte social*, i sobretot, per damunt de tot l'espectacle, la gràcia, la finor i la simpatia de la senyoreta Conxita Arboix, que féu una *vedette* deliciosa.

Seria imperdonable d'oblidar els noms de Jaume Llongueres, director artístic i autor dels decorats; de Jordi de Miguel, director d'escena i autor del llibre (el qual conté una paròdia d'un estilista argentí, inoblidable); del director musical, Francesc Pujol, i del mestre Demon, gran animador de l'espectacle.

Per acabar, la nostra cordial enhorabona a tots els que han participat en l'èxit d'aquest simpàtic espectacle.

JOSEP MARIA PLANES

EL JOIER DE MODA

J.ROCA

UNES BELLES CREACIONS QUE SÓN EL COMPLEMENT DE L'ELEGANCIA MASCULINA.

RANBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE BACARDI, 2

Creacions de perfumeria selecta per a cavaller

Gentleman

aigua de Colonia - talc - loció - massatge - extracte - fixador - brillantina - xampú - pòlvors - rhum quina - sabons bany, tocadors i afaitar - crema de sabó

Lo Roca BARCELONA (Espanya)

AIGUA DE ROCALLAURA

A DEU MÉS RICA DE MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 | Salmeron, 133

LES ARTS - DISCOS

140 es el nombre d'instal·lacions SONORES efectuades per aquesta marca

La més econòmica, amb tot i ésser la de més garantia

No deixeu de veure l'equip "SUPER MODEL", tot ell a base de circuits dobles, no essent possible que sofreixi cap avaria

Orpheo Sincronid

Immillorables facilitats pel seu pagament
Demaneu condicions avui mateix

Cinematográfica Astrea, S. A.

RAMBLA DE CATALUNYA, 43 - TELÈFON 24752 - BARCELONA

El fals estil proletari

Fa cosa d'un parell o tres d'anys que per les pàgines de certes revistes europees anaven i venien les respostes a una enquesta. Hom havia preguntat a literats, polítics i científics si creien en un art i una literatura proletàries. No cal dir que es donaren opinions per a tots els gustos, i que hi hagueren ben poques sorpreses, car els interrogats—generalment persones destacades per llur actuació socialitzant—responien d'acord a ortodòxies i doctrines ja sabudes.

cal cercar-la en el fet de demanar la solució a l'actualitat, en lloc d'adreçar-se a la història; d'interrogar sociòlegs i teoritzadors polítics, en lloc de cercar l'opinió d'artistes, crítics d'art i amateurs. És natural que gent lliurada en absolut a la difusió de doctrines socials no vegi en l'art sinó un instrument més posat al servei de la causa que els interessa.

Aquest punt de vista, que relega automàticament l'art a un pla secundari, és com-

fica, en la supressió de majúscules, i en il·lustracions inintel·ligibles, aquest estil no és sinó el residu i la degeneració de les pròvatures i dels ismes llençats per minories perfectament burgeses. I quan els artistes i els esnobes que componen aquestes *élites*, es decanten cap a una nova manera, les escorrialles de la moda caducada són arrellegades per tots els terribles revolucionaris del nostre país.

I per a seguir la paradoxa farem remarcar que precisament les publicacions que propugnen sistemes socials i ordenadors basats en la raó, són aquelles que mostren una més marcada preferència per aquest estil caòtic i desordenat.

Quina és la raó profunda d'aquesta predilecció? Existeixen potser secretes correspondències entre l'anhel de renovació social i les inquietuds artístiques? No. Allò que fa decantar les publicacions extremistes vers les formes degenerades de la nova estètica, no és sinó un pueril afany d'escàndol i d'inovació; allò que d'antic hom en diu *ganes d'épater le bourgeois*.

De vegades, però, la revolució social estableix aliances — platòniques, naturalment — amb certs corrents artístics. Una i altres no tenen de comú sinó una força destructora, una cursa abrandada vers l'anorreament de formes establertes... Però no cal fiar gaire en aquestes coincidències. L'art i la revolució es descabdellen en dos plans completament distints i és inútil bastir relacions i analogies. En els dies actuals hom ha pogut registrar un corrent de simpatia entre el sobrealisme i el comunisme. Doncs bé: sense por d'equivocar-se, hom pot afirmar que en un règim comunista establert, el sobrealisme trobaria motius per rebel·lar-se.

Fa mal fet, doncs, la inquietud social de vincular-se amb un determinat estil artístic. De cop i volta renuncia a un cúmul d'obres produïdes en medis refinats i en èpoques de mecenisme. Precisament la creació artística és refractària a la massa i en tots els casos és producte d'individualitats selectes, bé que anònimes de vegades.

A tot allargar concedirem que existeixen artistes que posen llur talent al servei de determinada causa. Això és un fet, i si la causa és justa, un fet lloable. Però cal dir que l'excelsitud d'aquests artistes pervé de la qualitat puríssima de llur obra, independentment de les idees expressades.

En conseqüència, per a nosaltres, l'alemany Grosz és un gran artista; i és un gran artista per la quantitat enorme de vida i expressió que tanca dintre les línies dels seus dibuixos. A Grosz, però, no li direm mai «artista proletari», car seria rebaixar la seva categoria d'artista, a seques. I en el mateix pla d'un Grosz hi posem un Ver-tès, el qual ha sabut expressar tota la part amable de la vida elegant i frívola.

Aquest és l'art bo, l'únic que compta. I tot aquest estil mal anomenat proletari, barreja de petulància, mal gust i esnobisme, que a casa nostra ha tingut per pontífex màxim Helios Gómez, està als suburbis de l'art, i també de la revolució.

ANDREU A. ARTIS

Georges Grosz. — Alta finança

L'enquesta tingué ressò a casa nostra i en algunes publicacions barcelonines es descabdellà una polèmica sobre art burges i art proletari.

Com era natural, després de discutida, la qüestió quedà igual com abans. I és de preveure que passarà el temps, i un bon dia tornarà a ésser ressuscitada; al voltant d'ella es tornaran a escriure una infinitat d'articles amarats de *parti-pris*, incapaços d'aportar gens de reflexió en la disputa.

La culpa d'una desorientació tan absoluta

pletament inacceptable pels artistes i per totes aquelles persones que fan de l'art, per si sol, un fi.

L'intent, però, de les presents ratlles no és el d'escatir aquesta qüestió, suficientment resolta i aclarida per les persones sensibles i deslliurades d'intencions apostòliques. No volem altra cosa que senyalar un cert estil tipogràfic i decoratiu que des de fa un temps es prodiga a casa nostra en les publicacions dites d'avançada i proletàries.

Aquest estil, basat en l'anarquia tipogrà-

APARELLS SONORS

DISC
I
BANDA

EXCLUSIUS:
Febrer i Blai

Passatge de la Pau, 8
BARCELONA

RECEPTOR RADIO

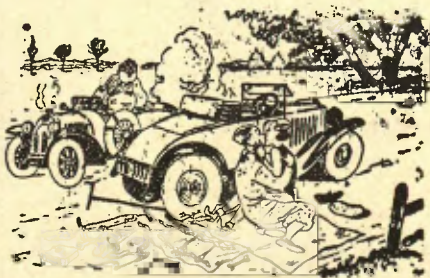
«CLIMO»

DIRECTE A LA CORRENT SENSE ANTENA

Màquines parlants elèctriques per salons i grans locals públics. — Discos. — Accessoris de Ràdio i material elèctric en general. — Demostracions diàries. — Receptors de les més acreditades marques

Consell de Cent, 266
(entre E. Granados i Aribau)
Telèfon núm. 23058
BARCELONA

RAMON CLIMENT

—Fa falta alguna cosa?
(Gazzetta del Popolo, Torí)

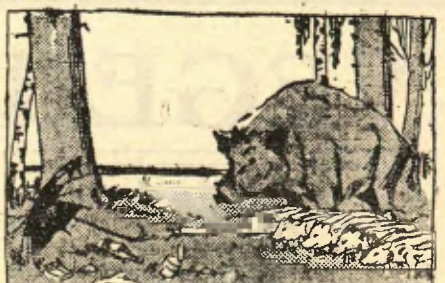
DESPRES DE L'OPERACIO
—I què en farem d'aquesta cama?
—Deu-la a un pobre.
(De Rire, Paris)

MIRANT EL «GRIMPADOR»
—Anem, que això és molt avorrit.
—Espera't; encara pot caure.
(The Passing Show, Londres)

DIUMENGE
—No ens podem instal·lar aquí. Hi han estat senglars.

DILLUNS
—T'hem un altre lloc. Aquí hi han estat persones.
(Kladderatsch, Berlín)

Funciona directament amb el corrent del Generador sense necessitat de Bateria d'Acumuladors

Equips per a Banda Sonora i Discos o per a Banda Sonora solament, amb un o dos projectors, completament instal·lats des de 40.000 PESSETES en endavant

Les condicions de pagament són tan favorables, que a penes exigeixen desembors de diner, bastant que l'empresari inverteixi una part mínima de les utilitats que obtingui

Es una instal·lació tan diferent, tan única, tan perfecta i fidel en la reproducció de la música i de la paraula, que només reunint tan sobresortints qualitats s'explica que en els nou mesos últims s'hagin realitzat més de 1.500 instal·lacions i que actualment funcionin més de 2.400 sales, les més importants del món, amb els nostres equips de cine sonor PHOTOPHONE. Milers de referències i testimonis d'empresaris, de crítics i d'artistes testimonien la seva superioritat. Aquesta llista constitueix l'èxit indiscutible.

El PHOTOPHONE ha estat realitzat per la més vasta organització industrial que existeix en el món. És el resultat de l'eficax col·laboració dels savis, enginyers, homes de ciència i inventors que integren els famosos Laboratoris de la Radio Corporation of America amb la General Electric, Westinghouse, Victor Talkin Machine i Radio Victor Co.

No pot oferir-se major garantia tècnica. Per interessant i avantatjosa que li sembli la nostra oferta i per horitzons que obri per al seu negoci, podem demostrar-li que les superarà.

No oblidí que podem mostrar-li milers d'informes i felicitacions i entre elles, li recordem que l'Esquadra Nordamericana té equipats 20 cuirassats, 60 destructors i 120 creuers amb

Cine Sonor Photophone

ULTIM ÈXIT:
INAUGURACIÓ DEL CINE GOYA DE VALÈNCIA

Nosaltres estem disposats a ésser-li útils abans, durant i després de l'instal·lació. Per a tots els dubtes i preguntes que se li acudin consulti'ns.

Sociedad Ibérica de Construcciones Eléctricas

(S. I. C. E.)
CAPITAL: 20.000.000 DE PESSETES
BARCELONA
APARTAT 432

Els films de la nova temporada

A jutjar per les pel·lícules que les cases distribuïdores ens anuncien, la pròxima temporada resultarà més brillant encara que l'anterior. Pels que vulguin tenir una idea del que anirem veient no hem sinó de recomanar-los els dos articles publicats el mes passat en la pàgina de cinema pel nostre redactor cinematogràfic i que es vagin fixant en el que anuncien les cases.

A mesura que coneguem noves dates ampliarem aquella informació.

De moment podem avançar que, demés dels films russos ja senyalats en aquells articles, tindrem la sort de veure un film titulat *El camí de la vida*, de la Sovkino, basat en un argument d'una extrema originalitat que interessarà d'una manera especial els que es preocupen de la formació de l'infant i dels problemes morals.

La Metro ens ha passat la llista de produccions en espanyol, que són per aquest any bastant nombroses. Esperem que la casa

esmentada continuarà mantenint el prestigi que un film com *El Presidi* l'any passat li valgué. *De bot en bot* es presentà com la màxima pel·lícula de Stan Laurel i Oliver Hardy.

Es també digne d'atenció el formidable stock de pel·lícules culturals que presentarà la Fox. Ara que aquestes qüestions relacionades amb l'escola es remouen intensament, caldrà que el consell d'Instrucció pública de la Generalitat prengui coneixement d'aquesta important contribució al cinema educatiu aportada per la Fox.

Ens importa fer constar que aquesta temporada veurem el film guinyolese de Fritz Lang, *M*, i que la Ufa, la conegudíssima casa alemanya, comença molt bé aquest any al Fantàsia.

La Cinematogràfica Almira, per la seva banda, compta amb una interessant selecció de les darreres produccions Warner Bros, Pathé Natan i Jacques Haik, entre

les quals es reserven agradables sorpreses als aficionats al cinema.

També cal tenir en compte les pel·lícules de complement, que, encara que poc importants per ésser objecte d'una gran propaganda, contribueixen a proporcionar estones delicioses.

En fi, per acabar, repetim que som molt optimistes respecte la pròxima temporada i que esperem que els fets daran raó a les nostres esperances. La pluja d'estrenes ha començat i ara només cal orientar-se i saber triar, que els noms prestigiosos, ni les marques que són per elles soles una garantia, no faltin pas, ni tampoc els bons locals.

Tabú, *Trader Horn*, els novíssims documentals de la Fox, el film de Fritz Lang, *El camí de la vida* han d'ésser esdeveniments dels quals tothom voldrà assabentar-se.

W.

El film més gran de l'any

El camí de la Vida

PRODUCCIÓ
Sovkino, de Moscou

La màxima realització de la cinematografia Soviètica

Una cinta altament pedagògica

seran programades
1931 - 1932

per

Cinematogràfica
ALMIRA

que també té les seleccions

PATHÉ NATAN

EROTICON
film de vanguardia

PAZ

film de la Societat de les Nacions

HISPANO FOX FILM S. A. E.

sempre al davant de tot progrés, de tota innovació plausible, presentarà aquesta temporada una novetat cinematogràfica digna d'admiració.

40

petits films de caràcter cultural

sota la denominació general de

Alfombra - màgica de Movietone

Seràn com unes monografies gràfiques dels més variats assumptes de geografia, indústria, història natural, física, etc.

Totes amb sons naturals i explicacions verbals o escrites en castellà.

Molts d'aquests films han estat declarats de projecció obligatòria a les Escoles Nacionals dels Estats Units.

Una de les nombroses pel·lícules SELECTES que presentarà

METRO GOLDWYN MAYER

l'actual temporada:

EN CADA PORT UN AMOR

Per **JUAN DE LANDA, José Crespo, Romualdo Tirado i Conchita Montenegro**

Director: **Marcel Silver** - Adaptació cinematogràfica del llibre d'ALBERT RICHARD VETSEN

Totalment parlada en espanyol

*

Actualment, es projecta en els Cines

FÉMINA i CATALUÑA

Senyor Cinematografista:

Si té bon material li interessa presentar bé les seves pel·lícules

Les millors pel·lícules de les temporades han estat presentades amb els millors títols il·lustrats

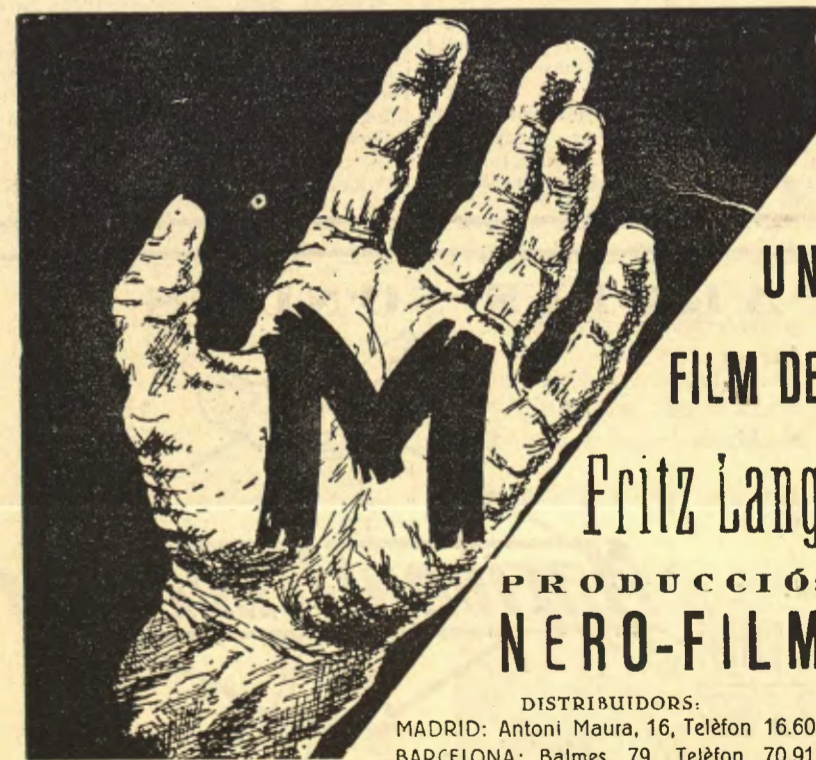
Per a l'adaptació tècnica al castellà amb els sistemes Vitaphon i Movieton

Títols a mà, Portades, Inserts tractats com d'origen, Marques i dibuixos animats

Adressen-vos sempre a

JOAN PALLEJÀ

Aribau, 139, principal. - BARCELONA

UN FILM DE
Fritz Lang
PRODUCCIÓ:
NERO-FILM

DISTRIBUIDORS:
MADRID: Antoni Maura, 16, Telèfon 16.604
BARCELONA: Balmes, 79, Telèfon 70.917

VEGEU

els millors programes a base de les millors pel·lícules aquí anunciades, en els millors locals de CINÆS

Tivoli, Fémina, Cataluña, Capitol, Kursaal, aviat Lido (amb Western Electric) Altres 39 salons de reestrena